

be|ret sb., -(t)en, -(t)er,
-(t)erne (en damehat)

be|ret|ning sb., -en, -er, -erne

be|ret|te vb., -r, -de, -t

be|ret|ter sb., -en, -er, -ne

be|ret|til|ge vb., -r, -de, -t (give

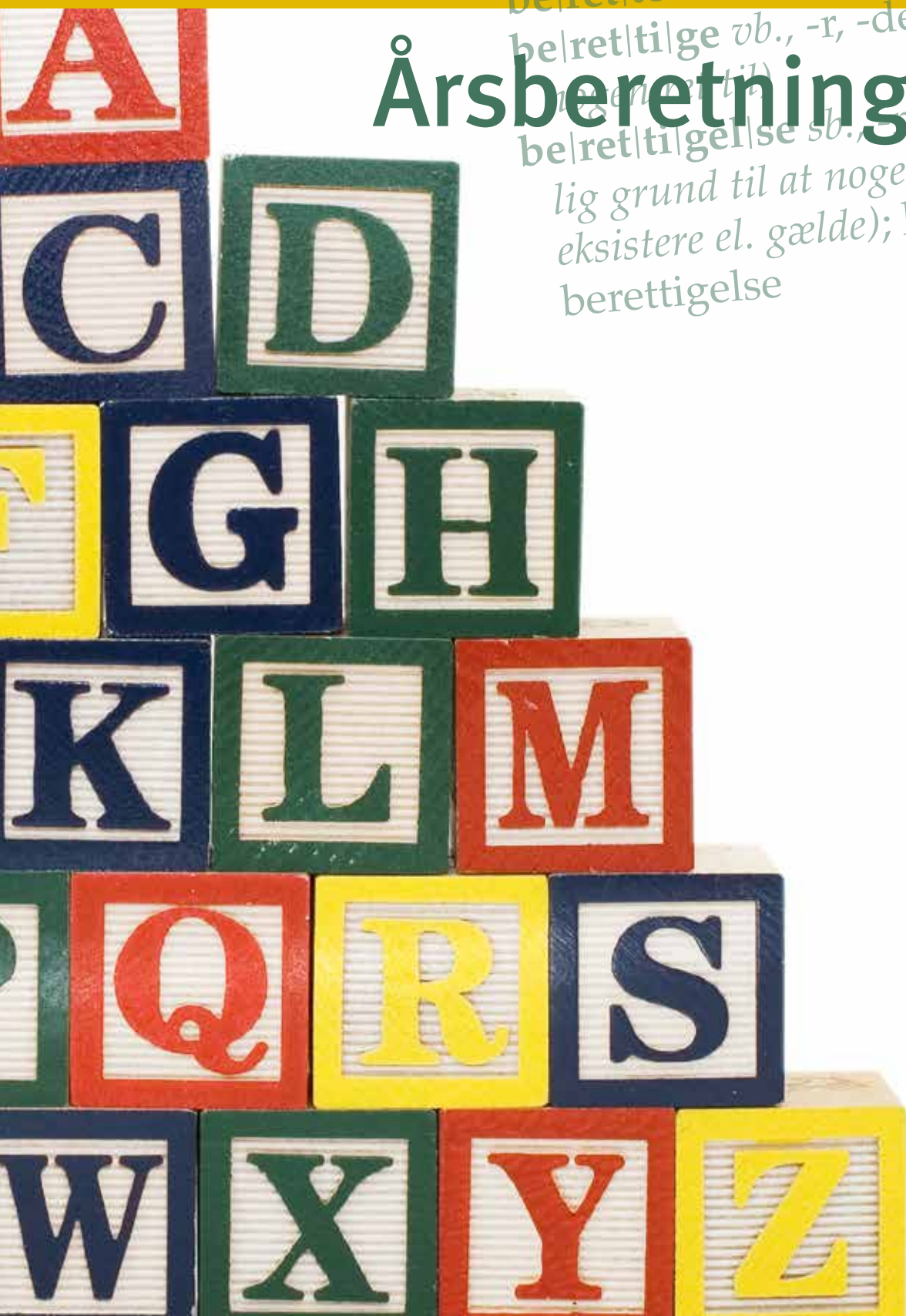
noget til)

be|ret|til|gelse sb., -en (en be-

rettig grund til at noget skal
eksistere el. gælde); have sin
berettigelse

Dansk
Sprognævn

Årsberetning 2014

Dansk Sprognævn

retskrivning sb., -en, -er,
-erne, i sms. retskrivnings-,
fx retskrivningsreform,
retskrivningssystem
retskrivningsordbog sb.,
-en, retskrivningsordbøger,
retskrivningsordbøger
retslig (el. retlig) adj., -t, -e
retslæge sv., -n, -r, -rne (fx
ge som bistår med lægelige
undersøgelser ved retssager),
i sms. retslæge-, fx retslæ-
geråd

Dansk Sprognævnns mission

Ved at indsamle og formidle viden om det danske nutidssprog hjælper og inspirerer vi alle til at udveksle oplysninger, tanker og ideer på et klart og formålstjenligt dansk.

Dansk Sprognævn er en statslig forskningsinstitution under Kulturministeriet. Sprognævnet, der blev oprettet i 1955, har til opgave på videnskabeligt grundlag at give myndighederne og offentligheden råd og oplysning om det danske sprog. Sprognævnets hovedopgaver er:

- at følge med i sprogets udvikling, fx ved at registrere nye ord
- at svare på spørgsmål om dansk sprog og sprogbrug
- at fastlægge den danske retskrivning og redigere og udgive den officielle danske retskrivningsordbog.

Indhold

Forord • 5

Årsberetning 2014 • 6

Medlemmer • 6

Medarbejdere • 7

Møder • 8

Dansk tegnsprog • 11

Tværgående funktioner • 11

Samarbejde med andre institutioner • 13

Kontakter med andre institutioner mv. • 14

Oplysning og rådgivning • 16

Spørgsmål og svar • 16

Elektronisk svarbase • 16

Hjemmesiden • 17

Sprogportalen sproget.dk • 17

Nævnets webtjenester samlet set • 18

Vejledning mv. • 19

Normering • 20

Brugerundersøgelse af Retskrivningsordbogen (RO) • 22

Forskningsberetning for 2014 • 23

Forskningsudvalget • 23

Interne forskningsprojekter • 24

Eksternt finansierede forskningsprojekter • 29

Forskningsårsværk i 2014 • 35

Publikationer • 37

Aktivitetsplan for 2015 • 44

Årets økonomiske resultat • 46

I 2014 blev nævnets struktur grundlæggende forandret med oprettelsen af det nye tegnsprogråd. Nævnet har fremover ikke blot ansvaret for at give råd og oplysninger om det danske sprog, men også om tegnsprog. Det er en ny og spændende funktion som skal etableres og udvikles i 2015. Etableringen af tegnsprogrådet har skabt stor glæde i tegnsprogmiljøerne, og Danmark ligner med denne beslutning nu sine nordiske naboer, hvor tegnsprog har været en del af sprognævnenes opgaver igennem længere tid.

2014 har endvidere været præget af afslutningen på en række projekter i tilknytning til den gamle rammeaftale med ministeriet og udarbejdelsen af en ny rammeaftale gældende for 2015-2018. Det er glædeligt at se at det er lykkedes at skabe en god kontinuitet imellem de to aftaleperioder. Der er kommet mange fine resultater ud af de forskningsprojekter som nævnet har sat i værk, bl.a. mere viden om sproget i de nye kommunikationsformer, om klarsprog og om udviklingen i unges stavning og stavfejl. Endvidere er der udviklet en lang række nye tilbud på nævnets hjemmeside, fx en ny og forbedret udgave af hjemmesiden Nye ord i dansk og en side hvor man kan studere retskrivningsordbøger gennem historien.

I de kommende år skal den nye viden og de nye tilbud formidles videre ud så de kan gøre nytte i mange forskellige sammenhænge. Nævnet satser i de kommende år især på et styrket samarbejde med uddannelsessektoren – folkeskoler, gymnasier, professionshøjskoler og universiteter – og offentlige institutioner, som jo alle er omfattet af retskrivningsloven.

Formidlingen er en vigtig opgave for nævnet, og der er interesse for nævnets online-tilbud som aldrig før. Mere end 42 mio. gange er der samlet set blevet slået op i nævnets online-produkter. Det er mere end en tredobling i forhold til 2011, hvor der „kun“ var ca. 9 mio. opslag om året.

Nævnet vil i den kommende periode arbejde videre med at gøre online-tilbudene mere attraktive så endnu flere selv kan finde råd og oplysning om dansk og dansk tegnsprog.

Jørn Lund
Formand

Sabine Kirchmeier-Andersen
Direktør

Årsberetning 2014

MEDLEMMER

Repræsentantskab for perioden 1.1.2014-31.12.2014

Center for Læseforskning, lektor *Mads Poulsen*
Center for Sprogteknologi, seniorforsker *Bolette Sandford Pedersen*
Danmarks Lærerforening, lærer *Greta Jørgensen*
DR, sprogredaktør *Martin Kristiansen*
Dansk Forfatterforening, forfatter *Ellen Boen*
Dansk Journalistforbund, journalist *Lotte Dahlmann*
Dansk Skuespillerforbund, skuespiller *Henrik Petersen*
Dansk Standard, korrekturlæser *Helen Købke*
Danske Medier, redaktør *Jens Grund*
Danske Skønlitterære Forfattere, forfatter *Ida Jessen*
Danske Universiteter, prodekan *Henrik Busch*
Danske Universiteter, lektor *Lise Lotte Weilgaard Christensen*
Danske Universiteter, lektor *Dorthe Duncker*
Danske Universiteter, lektor *Hans Götzsche*
Danske Universiteter, lektor *Inger Schoonderbeek Hansen*
Danske Universiteter, professor *Lars Heltoft*
Danske Universiteter, professor *Jørgen Lange Thomsen*
Dansk lærerforening (gymnasiet), lektor *Ivar Lærkesen*
Dansk lærerforening (læreruddannere), lektor *Hanne Beermann*
DANTERMcentret, professor *Bodil Nistrup Madsen*
Det Danske Akademi, forfatter og oversætter *Pia Juul*
Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, seniorredaktør *Henrik Lorentzen*
Digitaliseringsstyrelsen, redaktionschef *Lisann Troelsen*
EU's sprogtenester, jurist-lingvist *Rie Kofoed*
Folketingets Administration, redaktionssekretær *Anne Jensen*
Forbundet Kommunikation og Sprog, forbundsformand *Per Lindegaard Hjorth*
Foreningen Norden, organist *Bente Dahl*
Grænseforeningen, generalsekretær *Knud-Erik Therkelsen*
Justitsministeriet, kontorchef *Lennart Houmann* indtil 31.8.2014,
kontorchef *Anne Berg Mansfeld-Giese* fra 1.9.2014
Kulturministeriet, journalist *Birgit Meister*
Kulturministeriets institutioner, direktør *Michael Wright*
Kulturministeriets Stednavneudvalg, institutleder *Bente Holmberg*
Lektoratsudvalget, lektor *Nina Møller Andersen*
Ministeriet for Børn og Undervisning, undervisningskonsulent *Benedikte Kieler*
Modersmål-Selskabet, translator *Jørgen Christian Wind Nielsen*

Uddannelsesforbundet, formand *Dan Sæderup*
Professionshøjskolernes Rektorkollegium, rektor *Stefan Hermann*
Statsministeriet, konsulent *Anita Furu*
Translatørforeningen, translatør *Michael T. Tettinek*
TV2, sprog-, stemme- og værtscoach *Lisbeth Eskelund Madsen*
Personligt medlem, professor *Frans Gregersen*
Personligt medlem, professor *Jørn Lund*

Bestyrelsen for perioden 1.1.2014–31.12.2014

Jørn Lund (formand)
Dorthe Duncker (næstformand)
Frans Gregersen
Bente Holmberg
Birgit Meister
Henrik Busch
Anita Ågerup Jervelund (medarbejderrepræsentant)

MEDARBEJDERE

Til nævnets forsknings- og informationsinstitut har der i 2014 været knyttet følgende medarbejdere:

Videnskabeligt personale

Margrethe Heidemann Andersen, cand.mag., ph.d., seniorforsker
Philip Diderichsen, cand.mag., ph.d., videnskabelig medarbejder
Pia Jarvad, cand.mag., seniorforsker 30 t. og seniorordning 80 %
Eva Skaft Jensen, cand.phil., ph.d., dr.phil., seniorforsker
Jørgen Nørby Jensen, cand.mag., informationsmedarbejder
Anita Ågerup Jervelund, cand.mag., seniorkonsulent
Sabine Kirchmeier-Andersen, cand.mag., ph.d., direktør
Anne Kjærgaard, cand.mag., ph.d., postdoc fra 1.3.2014 til 31.1.2015, samt informationsmedarbejder uden for stillingsstruktur under nordisk koordination fra 1.1.2014 til 28.2.2014
Anna Kristiansen, cand.mag., videnskabelig medarbejder 1.1.2014 til 31.3.2014 10 t. og 1.4.2014 til 31.8.2014 25 t.
Anni Renner Mortensen, bibliotekar fra 1.1.2014 til 30.4.2014 25 t. og fra 1.5.2014 30 t.
Ida Elisabeth Mørch, cand.mag., videnskoordinator
Ole Ravnholt, cand.mag., ph.d., seniorforsker (stedfortræder for direktøren)
Lene Rotne, cand. mag., ph.d.-studerende fra 1.9.2014.
Jørgen Schack, cand.mag., seniorforsker

Kontorpersonale

Marianne Dall, kontomedarbejder fra 18.8.2014 30 t.

Anette Klett, fuldmægtig 30 t.

Anna Kristiansen, kontomedarbejder fra 1.1.2014 til 31.1.2014 15 t., 1.2.2014 til 31.3.2014 20 t. og fra 1.4.2014 til 31.8.2014 12 t.

Julie C. Pedersen, korrekturlæser fra 1.1.2014 til 7.2.2014 10 t.

Timelønnet medhjælp

Camilla Hviid Ahrensboell, stud.mag.

Sune Just Christensen, stud.mag.

Catrine Faarbæk, stud.mag. (fra 1.11.2014)

Simone Koch Jensen, stud.mag. (til 30.6.2014)

Katrine Lassen Jørgensen, stud.mag.

Sara Camilla Lønskov Kohl, stud.mag. (til 31.5.2014)

Michael Kramer, stud.mag.

Katrine Lund Støiholm, stud.mag.

Katrine Falcon Søby, stud.mag.

Vanessa Wolter, stud.mag. (til 31.7.2014)

Konsulenter

Anna Sofie Hartling

Marianne Rathje har i foråret 2014 været frikøbt for undervisningen på Syddansk Universitet for at færdiggøre sit postdocprojekt

MØDER

Repræsentantskabsmøder

Repræsentantskabet har holdt to møder i 2014.

På det første møde, som blev holdt den 4.4.2014, gav Dorthe Duncker en præsentation af sprogsites på nettet, og Prof. Elisabeth Engberg Pedersen holdt et foredrag om tegnsprog. Endvidere fik repræsentantskabet minioplæg om sproglige udfordringer i Folketingets administration, EU's sprog tjenester og Digitaliseringsstyrelsen.

Det andet møde, som blev holdt 3.10.2014, var et temamøde om talegenkendelse med oplæg fra Anne Jensen, Folketingets Administration, Peter Juel Henriksen, CBS og Carl Østergaard, Odense Kommune.

Referater af repræsentantskabets møder kan ses på nævnets hjemmeside under menupunktet organisation.

Bestyrelsesmøder

Bestyrelsen har i 2014 holdt tre møder, heriblandt et heldagsseminar, hvor man fastlagde organisationen i den nye repræsentantskabsperiode, planlagde repræsentantskabsmøderne og drøftede nævnets strategi, økonomi og bemanning de kom-

mende år. Endvidere deltog bestyrelsen i processen omkring den nye rammeaftale med Kulturministeriet for 2015-2018. Referater af bestyrelsens møder kan ses på nævnets hjemmeside under menupunktet organisation.

Fagrådsmøder

Fagrådet for retskrivning

Fagrådet for retskrivning skal først og fremmest godkende normændringer af ikkeprincipiel karakter i retskrivningsordbogen, fx dobbeltformsændringer og ændringer i paragrafferne i retskrivningsreglerne, og skal derudover være opmærksom på hvilke ændringer der kunne være principielle og derfor skal forelægges repræsentantskabet.

Fagrådet har desuden til opgave at følge den overordnede redigering af den alfabetiske del af Retskrivningsordbogen og at være rådgivende mht. fx ordudvalget i ordbogen. Dette gælder også den løbende opdatering af den digitale ordbog, som i 2014 er blevet forøget med bl.a. 212 nye opslagsord.

Derudover kan fagrådet drøfte spørgsmål ifm. publicering af Retskrivningsordbogen på de forskellige platforme og forholdet mellem den trykte og den digitale ordbog.

Fagrådet har i 2014 bestået af Lars Heltoft, Inger Schoonderbeek Hansen, Henrik Lorentzen samt af direktør Sabine Kirchmeier-Andersen og redaktionsgruppen,

som består af Anita Ågerup Jervelund, Margrethe Heidemann Andersen og Jørgen Nørby Jensen. Henrik Lorentzen har været formand for fagrådet, og Anita Ågerup Jervelund har været sekretær.

I 2014 har fagrådet holdt to møder. På begge møder blev redaktionens forslag til nye opslagsord og andre tilføjelser til den digitale ordbog drøftet. Det blev desuden vedtaget at komplette lister over disse tilføjelser lægges på Sprognævnets hjemmeside samtidig med offentliggørelsen af årets ordbogsopdatering, således at brugerne tydeligt kan se hvad der er nyt i ordbogen. Også forholdet mellem den trykte og den digitale ordbog blev drøftet i fagrådet i 2014, og det blev besluttet at det næste oplag af den trykte ordbog, som udkommer i 2015, ikke opdateres med den digitale ordbogs tilføjelser.

Fagrådet for publikationer

Dansk Sprognævns fagråd for publikationer har til formål at udvikle og kvalitets-sikre nævnets publikationer, først og fremmest Nyt fra Sprognævnet, artikler som publiceres på nettet og diverse andre udgivelser. Hvad angår Nyt fra Sprognævnet, har fagrådet til opgave at godkende svar som skal offentliggøres. Derudover har fagrådet rådgivende funktion i forhold til nævnets publiceringsstrategi og den samlede publikationsportefølje. Fagrådet kan også foreslå nye publikationer. Fagrådet har en funktionsperiode på 4 år og følger repræsentantskabsperioden.

Fagrådet består fortsat af i alt fem medlemmer. Fra repræsentantskabet deltager Anne Jensen (formand for fagrådet), Nina Møller Andersen og Lotte Dahlmann. Fra instituttet deltager Sabine Kirchmeier-Andersen og Jørgen Nørby Jensen (sekretær for fagrådet).

Fagrådet for publikationer har i 2014 holdt tre møder, og medlemmerne har derudover været i jævnlig mailkontakt. På møderne har man især behandlet artikler og svar til Nyt fra Sprognævnet samt diskuteret nævnets publiceringsstrategi.

Fagrådet for sprogteknologi og fagsprog

Fagråd for sprogteknologi og fagsprog består af Dorthe Duncker, Bodil Nistrup Madsen, Bolette Sandford Pedersen, Lotte Weilgaard, Rie Kofoed, Philip Diderichsen og Sabine Kirchmeier-Andersen. Bolette Sandford Pedersen er formand, og Philip Diderichsen er sekretær. Fagrådet har til formål at udvikle og følge Sprognævnets initiativer indenfor fagsprog og sprogteknologi. Blandt de overordnede emner der falder ind under fagrådets arbejde, er:

- Sprognævnets behandling af fagsprog og særlige initiativer indenfor fagsprog
- udviklingen af sprogresurser både nationalt og internationalt der kan have betydning for udviklingen af dansk fagsprog og sprogteknologi, fx en national sprogbank og en national termbank
- håndteringen af dansk i forbindelse med moderne teknologi, fx talegrænseflader til mobiltelefoner, kommunikation på dansk med robotter og lign.
- overvågning af om og i givet fald hvordan sprogdudviklingen påvirkes af brugen af sprogteknologiske produkter som maskinoversættelse, talegenkendelse og skrivestøtteværktøjer som fx stavekontrol

- problemstillinger vedr. automatisk datafangst fra bl.a. internettet og de sociale medier samt håndtering af store datamængder
- problemstillinger vedr. rettigheder til sproglige data, fx i ophavsretsloven, persondataloven og forvaltningsloven.

Fagrådet drøfter endvidere Sprognævnets egne sprogteknologiske og fagsproglige tiltag, fx indsamling og opmærkning af data, udviklingen af ordlister, taggere og korpus- og søgeværktøjer, samt i hvilket omfang disse kan stilles til rådighed for at stimulere udviklingen af dansk sprogteknologi.

Fagrådet har holdt tre møder i 2014 og bl.a. planlagt temamødet om talegenkendelse til efterårets repræsentantskabsmøde, drøftet nævnets informationssider om sprogteknologi samt givet indspil om sprogteknologi til nævnets rammeaftale for 2015-2018.

DANSK TEGNSPROG

Sprognævnet er med virkning fra 1. januar 2015 blevet hjemsted og sekretariat for Dansk Tegnsprogråd, som er oprettet ved en ændring af Lov om Dansk Sprognævn (lov nr. 517 af 26.05.2014). Tegnsprogrådet består af 5 medlemmer som repræsenterer institutioner og organisationer som arbejder med tegnsprog og er brugere af tegnsprog.

Navn	Indstillet af	Ansæt ved
Elisabeth Engberg-Pedersen (formand)	Dansk Sprognævn	Københavns Universitet
Bo Hårdell	Danske Døves Landsforbund	
Hanne Langeland	Ministeriet for Børn, Ligestilling, Integration og Sociale Forhold	Socialstyrelsen
Jette Kristoffersen	Uddannelses- og Forskningsministeriet	Center for Tegnsprog – Tolkeuddannelsen (UCC)
Ole Ravnholt	Dansk Sprognævn	Dansk Sprognævn

Tegnsprogrådet

Arbejdet med at etablere rådet og sekretariatsfunktionen begynder i 2015, hvor rådet officielt træder i funktion. Nævnet har i 2014 løbende fulgt med på området og indsamlet viden om relevante projekter der kan bidrage til at styrke dansk tegnsprog og støtte tegnsprogsbrugerne.

TVÆRGÅENDE FUNKTIONER

Bibliotek

Bibliotekaren varetager udover biblioteksfunktionen også administrative opgaver bl.a. med tilknytning til nævnets forlagsvirksomhed og hjælper forskerne med literatursøgninger, referenceopgaver og andre ad hoc-opgaver.

Bibliotekarens arbejde er primært at få ryddet op i samlingerne og skabe ensartethed, overblik og kontinuitet. Der har gennem årene været forskellige måder at klassificere bøgerne på, hvilket selvsagt ikke er hensigtsmæssigt. For at tilgodese forskernes behov og få det fulde udbytte af biblioteket er der derfor iværksat en delvis omklassificering.

Sprognævnet flyttede i marts 2014, og en stor del af tiden gik med at opstille bøgerne i de nye lokaler. Endvidere blev biblioteket ramt af vandskade, hvilket medførte at bøgerne var pakket ned fra august til december. Bibliotekaren har i 2014 især arbejdet med videreudviklingen af nævnets elektroniske publikationsvirksomhed via Open Journal Systems.

Administration

Nævnet flyttede i begyndelsen af marts 2014 til 4. sal af den høje fløj i det gamle Radiohus på Rosenørns Allé og deler hus med Musikkonservatoriet, Nationalmuseets Musikhistoriske Museum, som bor på 2. og 3. sal, samt Sjællands Symfoniorkester, Suzuki-instituttet og pladeforlaget DaCapo, som bor på 5. sal. Ved indflytningen var byggeriet langt fra afsluttet, og mange resurser er blevet brugt på at overvåge og kontrollere færdiggørelsen af alle detaljer. Nævnet har ikke kunnet få en aftale om fællesadministration af bygningsdrift mv. med Musikkonservatoriet i samme omfang som man havde med Kulturstyrelsen på H.C. Andersens Boulevard, og har derfor i august 2014 ansat cand.mag. Marianne Dall i en kombineret stilling til dels at varetage de løbende opgaver der knytter sig til driften af bygningen, dels at styrke arbejdet med ordsamlingen.

Løn og personale

Nævnets sikkerheds- og samarbejdsudvalg har i 2014 især fulgt udviklingen i nævnets økonomi og i byggeriet samt planlagt den lovpligtige undersøgelse af arbejdsmiljøet. Nævnets studentermedarbejdere har en plads som observatør i udvalget.

Økonomi

Dansk Sprognævn fik i 2013 tilladelse til at bruge 0,5 mio. kr. i overført overskud til øgede lønudgifter i 2014. Ligeledes hensatte nævnet i 2013 0,5 mio. kr. til uafsluttede opgaver på projekter under rammeaftalen 2011-14. Sprognævnet går ud af 2014 med et forbrug på overført overskud på 609.249 kr. Forbruget blev større end planlagt idet indtægten fra Retskrivningsordbogen er faldet væsentligt hurtigere end forventet. Endvidere er udgiften for de administrative systemer steget fra 93.930 kr. til 303.857 kr., en stigning på 209.927 kr.

SAMARBEJDE MED ANDRE INSTITUTIONER

Det Danske Sprog- og Litteraturselskab (DSL)

Sprognævnet driver sprogportalen sproget.dk i samarbejde med DSL, og de to institutioner samarbejder i øvrigt om indsamling af nye ord og om indsamling og bearbejdning af store tekstmængder.

Netværket for Sprognævnene i Norden

Fra 2014 er netværkets nordiske bevilling nedsat fra 800.000 kr. til 250.000 kr., hvilket betyder at det ikke længere vil være muligt at opretholde det samme aktivitetsniveau. Formandskabet for netværket varetages af det land som har varetaget det nordiske formandskab i det forudgående år.

Netværket har prioriteret at afholde et årligt netværksmøde og et nordisk sprog-møde. Sprog-mødet organiseres af det land som har formandskabet det pågældende år. I 2014 blev sprog-mødet afholdt i Stockholm. Endvidere er der nedsat en række arbejdsgrupper der skal søge at finde ekstern finansiering til projekter på de områder som netværket har prioriteret. Det drejer sig bl.a. om sprogteknologi, klarsprog, fagsprog, tegnsprog og en udvidelse af den nordiske børneordbog.

Nævnet har i 2014 afsluttet arbejdet med den nordiske publikationsplatform, hvor alle numrene af netværkets årsskrift Sprog i Norden og rapporterne fra de nordiske klarsprogsmøder er digitaliseret og gjort frit tilgængelige. Endvidere er projektet NOSSINK, finansieret af Nordplus, endeligt afsluttet.

Europæisk samarbejde

Sprognævnet er medlem af den Europæiske Samarbejdsorganisation for Nationale Sproginstitutioner (EFNIL), har siden 2006 været repræsenteret i organisationens bestyrelse og haft næstformandsposten siden 2009 (genvalgt i 2012).

Medlemsorganisationerne er nationale institutioner hvis arbejdsområder er forskning, dokumentation og strategi/politik i forbindelse med de officielt anerkendte standardsprog indenfor EU's medlemslande. Der er p.t. 42 ordinære og associerede medlemmer.

Temaet på årsmødet 2014, som fandt sted i Firenze, var sprogbrug og sprogpraksis på universiteterne i Europa. Mødet blev gennemført i tæt samarbejde med EU-Kommissionen, som bl.a. stillede tolke til rådighed.

Nævnet har i 2014 fortsat været projektleder på projektet European Language Monitor (ELM) og udviklet en hjemmeside hvor man kan studere de væsentligste aspekter af sproglovgivningen i alle EU-lande og et antal europæiske lande udenfor EU. Hjemmesiden indeholder bl.a. nøgletal for sproglig praksis, fx valg af undervisningssprog i skoler og på universiteterne samt citater fra love og bekendtgørelser mv. på engelsk og på originalsproget. Den kan ses på www.efnil.org/projects/elm.

EFNIL har en hjemmeside, www.efnil.org, hvor man kan finde yderligere oplysninger.

Det Danske Akademi

I september 2010 indgik nævnet en aftale med Kulturministeriet og Det Danske Akademi således at akademiet fremover påtager sig en ny rolle i sprogdebatten så litteraturens bidrag til det danske sprog og dets vækst kan styrkes. Det er aftalt at Det Danske Akademi vil tage følgende konkrete initiativer:

- Dansk Sprognævn og Det Danske Akademi vil afholde et årligt møde hvor de drøfter det danske sprogs udvikling og mulighederne for yderligere fælles tiltag.
- Det Danske Akademi vil afgive skriftlige responsa på Dansk Sprognævns forslag til ændringer i dansk retskrivning.
- Det Danske Akademi vil opfordre sine medlemmer til i højere grad at deltage i sproglaterede arrangementer, som fx Kulturnatten eller Sprogets Dag.
- Det Danske Akademi vil opfordre danske forlag til at give Dansk Sprognævn og Det Danske Sprog- og Litteraturselskab adgang til at søge ord i elektroniske udgaver af litterære værker.

Der har ikke været afholdt fælles arrangementer mellem de to institutioner i 2014.

Andre kontakter

Flere af nævnets medarbejdere er endvidere engageret i faglige selskaber og institutioner mv.:

Philip Diderichsen er sekretær for fagrådet for fagsprog og sprogteknologi.

Pia Jarvad er nordisk sekretær og kontaktperson mellem Nordisk Sprogkoordination og Dansk Sprognævn. Hun er medlem af styregruppen for sproget.dk, og hun har vejledt studerende på forskellige akademiske niveauer i ordforrådsseminarer som afløsningsord, semantik, faste forbindelser, og sprogpolitik og den engelske indflydelse på dansk. Hun er hovedredaktør af Nordisk Børneordbog på nettet. Hun foretager ofte fagfællebedømmelser, fx for det svenske tidsskrift *Språk och stil*, Nordiske sprog, Uppsala universitet, John Benjamins series *Impact*. Hun er medlem af den videnskabelige komite og nationalt medlem af styregruppen for European Science Foundations slutkonference, *NetWordS* i Pisa 30.3-1.4.2015. Hun er Dansk Sprognævns repræsentant i det nordiske projekt *Termbase* til støtte for nordisk mobilitet og er med i gruppen *Tracing the lexicon in the making*, hvis øvrige medlemmer er fra CBS.

Jørgen Nørby Jensen er sekretær for fagrådet for publikationer og redaktionssekretær for *Nyt fra Sprognævnet*. Han er projektleder for netordbogen *Nye ord i dansk* og har desuden ført tilsyn med sproget.dk.

Eva Skaft Jensen er medlem af det Kongelige danske Videnskabernes Selskab, bestyrelsen for *Collstrops Fond*, bestyrelsen for *Selskab for Nordisk Filologi*, redaktør for *Lingvistikredsens monografiserie (Travaux du Cercle Linguistique de Copenhague)*, koordinator for *Grammatiknetværket* og eksternt medlem af forskergruppen *Funktionel Grammatik og Pragmatik* på Roskilde Universitet. Hun underviser på ph.d.-kurser og deltager jævnligt i bedømmelsesarbejde

for universiteterne (kandidatspecialer, ph.d.-afhandlinger, stillingsbesættelser, adjunktpædagogikumvejledning og -bedømmelse). Hun har været medvejer for Sebastian Møller Bak, der i årets løb har afleveret ph.d.-afhandling ved Nordisk Forskningsinstitut, Københavns Universitet; er desuden vejleder for Lene Rotne, som også er indskrevet som ph.d.-stipendiat ved Institut for Engelsk, Germansk og Romansk, Københavns Universitet, og for Anna Kristiansen, som også er indskrevet som ph.d.-stipendiat ved Institut for Kultur og Identitet, Roskilde Universitet. Hun foretager ofte fagfællebedømmelser (for Ny forskning i grammatik, MUDS-rapporterne, Nordic Journal of Linguistics, Arkiv för Nordisk Filologi, Studier i Nordisk, Globe, Skandinaviske Sprogstudier, nationale og internationale sprogvidenskabelige antologier, mfl.); hun er med på the editorial board for Nordic Journal of Linguistics, og hun er hovredaktør for Ny forskning i grammatik. Hun er også medlem af forskergruppen IFG (interjektionsforskergruppen) ledet af cand.mag. Carsten Hansen, og af en international forskergruppe om modalpartikler ledet af lektor Kerstin Fischer, Syddansk Universitet.

Anita Ågerup Jervelund er medarbejderrepræsentant i Sprognævnets bestyrelse og sekretær for fagrådet for retskrivning. Hun har siden 29.4.2009 været medlem af bestyrelsen for LEDA (Leksikografer i Danmark), og hun har ført tilsyn med sproget.dk. Hun er endvidere Sprognævnets repræsentant i Stednavneudvalget.

Sabine Kirchmeier-Andersen er fortsat medlem af bestyrelsen for EFNIL (siden 21.11.2006, næstformand siden 6.11.2009) og medlem af de nordiske sprognævnets sprogteknologigruppe ASTIN (siden 30.11.2006). Hun blev i 2011 medlem af bestyrelsen for Danske Taler. SKA er ligeledes fortsat medlem af Københavns Universitets aftagerpanel (Nordiske Studier og Sprogvidenskab samt Det Humanistiske Fakultet). Hun har siden 2009 været medlem af aftagerpanelet for Institut for Sprog og Vidensteknologi på CBS. Hun er censor i dansk og datalingvistik. Endvidere er hun fortsat medlem af Kulturministeriets arbejdsgruppe for ledelsesudvikling og medlem af styregrupperne for sprogportalen sproget.dk samt medlem af Terminologigruppen i Danmark. Hun er endvidere medlem af de internationale styregrupper for hhv. DANTERMcentrets Velux-projekt *National termbank* og Center for Sprogteknologis FKK-projekt *Semantic Processing across Domains* samt for projektet *Webtilgængelighed for læsesvage døve* som styres af Center for Døvblindhed og Høretab, Region Nordjylland.

Ole Ravnholt er nævnets kontaktperson for tegnsprog og medlem af Danske Døves Landsforbunds tegnsprogsudvalg. Han har fortsat været censor i sprogpsykologi og audiologopædi på universiteterne og i dansk ved lærerseminariene. Han er medlem af DaDi-netværket (Danskfagets didaktik).

Jørgen Schack er medlem af Undervisningsministeriets opgavekommission for dansk (læsning, retskrivning og nationale test) og censor i dansk sprog ved Københavns Universitet. Han er endvidere medlem af Det Danske Sprog- og Litteraturselskab.

Oplysning og rådgivning

SPØRGSMÅL OG SVAR

Antallet af henvendelser til nævnets telefonjeneste er fortsat faldende. I 2014 var der 5435 spørgsmål, en nedgang på 20 %. Samlet set er antallet af henvendelser faldet med ca. 40 % siden 2011.

	2011	2012	2013	2014	Stigning 2014	Svarstatistik
Telefoniske svar	7.909	7.792	6.780	5.435	-20%	
Registrerede svar i svarbasen	122	131	123	229	86%	
Svar publiceret på sproget.dk	95	20	37	94	154%	

20 % af spørgsmålene drejer sig fortsat om hvordan man sætter startkommaet, dernæst er der mange spørgsmål om syntaks, fx brugen af *hans* og *sin* eller *dem* og *de*, og om ortografi, fx store eller små bogstaver eller et eller flere ord. Derudover er der en bred vifte af spørgsmål om mange forskellige emner.

Nævnet har i 2014 satset på at lægge flere svar ind i svarbasen og at publicere dem på sproget.dk da spørgerne i stigende grad søger svarene der. Der er en tendens til at brugerne ringer ind med de mere vanskelige spørgsmål, som så også tager længere tid at besvare. Det faldende antal spørgsmål til svartjenesten skal ses i sammenhæng med at der samtidig er en stigning i antallet af forespørgsler på nævnets online-tjenester. Der er således tale om en forskydning til fordel for online-tjenesterne, men det samlede antal interaktioner er steget.

ELEKTRONISK SVARBASE

Projektets formål er at sikre at al information er samlet ét sted for nævnets medarbejdere når der skal rådgives og oplyses om det danske sprog. Det er her man kan finde alle registrerede spørgsmål og svar, det er her man kan finde oplysninger om hvad kolleger har skrevet i klummer og fortalt i interview i tv og radio, og det er her man kan finde inspiration til formidlings- og forskningsartikler.

I 2014 er der blevet offentliggjort 94 nye spørgsmål og svar til sproget.dk. Desuden bliver registrerede, mundtlige protokolsvar indtastet i den elektroniske svarbase. De mundtlige svar fra 1996 og op til nu er allerede blevet indtastet, og indtastningen af de ældste svar er nu påbegyndt. Da dette arbejde kun lige er påbegyndt, og da der er svar fra i alt 29 bind der skal indtastes, er der tale om et længerevarende projekt. Endelig udarbejdes der et søgbart register til alle numre af Nyt fra Sprognævnet. Dette register skal ligge på nævnets hjemmeside, og det forventes at grundlaget for registret vil være færdigt i løbet af 2014. Det endelige register bliver

lagt på nævnets hjemmeside i starten af 2015. Nøgleord til nye numre af Nyt fra Sprognævnet indtastes fortsat løbende.

Projektet ledes af Margrethe Heidemann Andersen, og derudover deltager Ida Elisabeth Mørch og Eva Skaftø Jensen i projektet.

HJEMMESIDEN

Siden præsenterer først og fremmest nævnet og dets virksomhed. Den vigtigste indgang til sproglig rådgivning og opslagsværker på nettet er først og fremmest sproget.dk. Der bringes jævnligt nyheder – først og fremmest om nævnets aktiviteter.

I 2014 blev online-ordbogen *Nye ord i dansk* integreret i hjemmesiden på samme måde som Retskrivningsordbogen blev det i 2012. Endvidere er nævnets nye hjemmeside Retskrivningsordbøger gennem historien www.rohist.dsn.dk blevet offentliggjort.

Sprognævnets hjemmeside har i 2014 haft 4.534 besøg i gennemsnit pr. dag, hvilket er et fald på 6 % i forhold til 2013.

SPROGPORTALEN SPROGET.DK

Formålet med sproget.dk er at give professionel sproglig hjælp ved at give adgang til svar på sproglige spørgsmål. Desuden giver sproget.dk adgang til officielle og autoritative ordbøger og opslagsværker og tilbyder oplysning og rådgivning til den nysgerrige og interesserede sprogbruger.

'Indgangen til det danske sprog' på sproget.dk har, når det går højt, mere end 47.000 unikke sidevisninger (22.049 sessioner) om dagen, og der foretages på travle dage ca. 10.000 søgninger på siden. I gennemsnit er der 23.300 unikke sidevisninger (10.778 sessioner) per dag, og dette dækker over at antallet i weekender ligger på ca. 14.000 (ca. 7.000 sessioner) og på hverdage på ca. 35.000 unikke sidevisninger (ca. 18.000 sessioner). Mange søgninger drejer sig om sær- og sammenskrivning, og på topti over søgeord finder vi fx *igang*, *allesammen*, *selvom*, *forresten*, *afsted*, *udover*, *tilstede* og *komma*.

I 2014 har redaktionen sendt to Go-card på gaden med billeder udarbejdet af Peder Stryhn. Det ene kort henledte opmærksomheden på hvad man kan finde om r-problemer på sproget.dk. Det andet kort henledte opmærksomheden på sproget.dk's kommasider. Der er lavet to billeder mere af Peder Stryhn, og disse bruges på sproget.dk og kan desuden downloades og bruges som skrivebordsbaggrunde.

Redaktionen har i 2014 arbejdet på at afklare hvilke forbedringer af siden der skal prioriteres og fokuseres på fremover. Et af de punkter som fortsat er i fokus, er at gøre søgeresultatlisten mere overskuelig så det sikres at flest muligt finder det søgeresultat som de har mest gavn af. Et andet fokuspunkt er at sproget.dk skal kunne tilpasse sig mobile enheder. I 2014 har ca. 30 % af de besøgende benyttet mobiltelefon eller tablet.

Sproget.dk udvikles i et samarbejde mellem Sprognævnet og Det Danske Sprog- og Litteraturselskab (DSL).

NÆVNETS WEBTJENESTER SAMLET SET

I 2014 er antallet af søgninger på nævnets webtjenester øget med 45 % til i alt 42 mio. søgninger og opslag i ordbøger, svarende til ca. 116.000 søgninger om dagen. Den største forøgelse har fundet sted via ordbogsportalen ordbogen.com, som efterhånden dækker størstedelen af det danske marked. Også sproget.dk har haft en mindre fremgang i søgningerne.

Samlet set har nævnets digitale tjenester mere end tredoblet antallet af søgninger i løbet af de sidste 4 år. Søgningerne på dsn.dk og på Retskrivningsordbogen på dsn.dk er faldet med hhv. 6 % og 9 %, mens antallet af søgninger via ordbogen.com er steget med 65 %. Der foreligger p.t. ikke tal fra Retskrivningsordbogen på Gyldendal og RO+ på Systime (her er der dog solgt 1200 licenser, heraf 658 skolelicenser).

	2011	2012	2013	2014	%/2013	%/2011
dsn.dk						
Sessioner	760.160	1.763.833	1.769.359	1.654.903	-6%	118%
Retskrivningsordbogen						
RO på dsn.dk	3.662.003	5.315.294	3.163.831	2.884.230	-9%	-21%
RO på ordbogen.com	2.753.560	10.000.000	20.538.036	33.890.000	65%	1131%
Nye ord i dansk						
Sessioner	8.030	8.143	8.000	64.028	700%	697%
sproget.dk						
Sessioner	1.908.220	2.463.442	3.697.407	3.933.970	6%	106%
Besøgende/søgninger i alt	9.091.973	19.550.712	29.176.633	42.427.131	45%	367%

Brugen af ordbogsportaler på skolerne er tydeligvis årsagen til nedgangen i antallet af søgninger på nævnets hjemmeside, men nævnets aftale med Ordbogen.com har til gengæld mere end opvejet nedgangen i antallet af besøgende, og det samlede antal besøgende er øget kraftigt. For nævnet har det hele tiden været det primære at få retskrivningen ud til så mange som muligt frem for at fokusere på at øge antallet af besøg på nævnets hjemmeside. Nævnet har gennem den valgte strategi kunnet sikre at Retskrivningsordbogen og andre af nævnets tjenester er fulgt med den digitale udvikling og har dermed været tilgængelige for brugerne der hvor de har haft brug for dem.

Brugere af nævnets webtjenester

Medarbejderne i Sprognævnet har holdt foredrag og har medvirket i radio og tv med oplysning om nævnets virksomhed og om sprogproblemer i almindelighed.

Nævnet har haft besøg af skoleelever, studerende fra de højere læreanstalter og grupper af sproginteresserede; alle er blevet orienteret om nævnets virksomhed.

Desuden har studerende og forskere konsulteret nævnet i forbindelse med formulering og udarbejdelse af opgaver, specialer, eksamens-, ph.d.- og forskningsprojekter og har fået vejledning af nævnets ansatte.

Nævnet i medierne

Instituttets mediestrategi har som mål at opnå større synlighed i medierne, at få nævnets budskaber frem på den mest hensigtsmæssige måde, at sikre bred viden om nævnets optræden i offentligheden blandt medarbejderne og at sørge for at pressehenvendelser dirigeres hen til de relevante medarbejdere. Nævnets interne medieservice skanner hver dag aviserne for nyheder som involverer nævnet, og fokus på nyheder til nævnets hjemmeside og sproget.dk er en fast del af nævnets ugentlige rutiner.

Nævnet har fortsat aktiviteterne med en sprogklumme i Jyllands-Posten og deltaget i radioprogrammet Sproglaboratoriet i DR's P1. Endvidere leverer nævnet et fast bidrag til bladet Dansk, som udkommer 4 gange om året, samt sproglige indslag i radioprogrammet P4 Formiddag (DR) og deltagelse i DR's radioprogram Sprogminuttet.

Nævnets mediestrategi skal revideres i de kommende år, således at der også formuleres mål og principper for nævnets tilstedeværelse på de sociale medier.

Nævnet har i 2014 leveret 51 % færre indslag i medierne i forhold til 2013. Faldet skyldes afslutningen af den danske sprogekampagne, en mere normal situation i forhold til Retskrivningsordbogen efter den store medieinteresse i forbindelse med lanceringen samt afslutningen af Nordisk Sprogkoordination. Endvidere har nævnet brugt mange ressourcer i forbindelse med flytningen. Der arbejdes på en ny formidlingsstrategi i forbindelse med rammeaftalen 2015-2018.

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	Stigning 2014
Interviews radio	31	22	16	27	26	49	35	14	-60%
Interviews tv	3	3	5	10	8	24	11	1	-91%
Interviews nettet								1	
Interviews aviser/blade	59	37	30	62	79	108	21	14	-33%
Kronikker	5	4	2	1	1	1	0	0	
Læserbreve/debatinlæg	6	6	0	5	7	3	0	0	
Klummer		6	11	12	12	12	12	9	-25%
I alt	104	78	64	117	133	197	79	39	-51%

Mediestatistik

Normering

I Retskrivningsordbogen offentliggøres den officielle danske retskrivning, som skal følges af skolen, af alle dele af den offentlige forvaltning, af Folketinget og myndigheder med tilknytning til Folketinget samt af domstolene.

I 2014 har redaktionsgruppen bestået af Anita Ågerup Jervelund, Jørgen Nørby Jensen og Margrethe Heidemann Andersen.

Fagrådet for retskrivning har i 2014 bestået af Sabine Kirchmeier-Andersen, Lars Heltoft, Henrik Lorentzen, Inger Schoonderbeek Hansen samt redaktionsgruppen. Henrik Lorentzen var i 2014 formand for fagrådet, og Anita Ågerup Jervelund var sekretær.

I 2013 vedtog fagrådet og bestyrelsen en strategi for løbende opdatering af Retskrivningsordbogen på nettet. Strategien beskriver hvordan der løbende kan opdateres med nye opslagsord og mindre tilføjelser, fx flere betydningsoplysninger, og hvordan principielle ændringer fortsat kan behandles i overensstemmelse med lovgivningen med inddragelse af fagråd, repræsentantskab og ministerier. Ifølge strategien skal publiceringen af nye opslagsord mv. ske én gang om året i slutningen af året, efter præsentation i repræsentantskabet på det årlige oktobermøde.

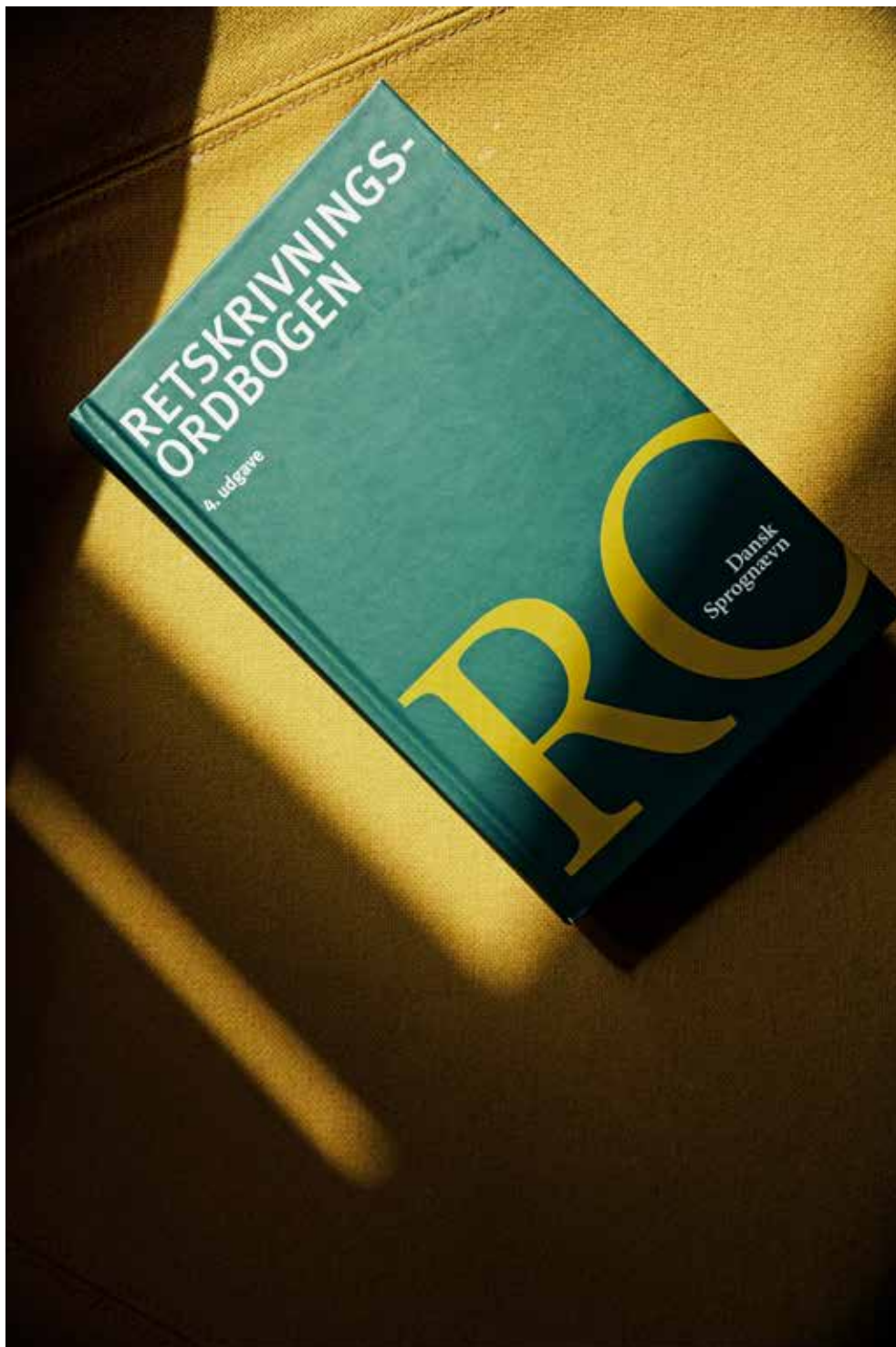
I 2014 er den digitale Retskrivningsordbog blevet opdateret i overensstemmelse med strategien, og ordbogen er således blevet forøget med 212 nye opslagsord og 34 mindre tilføjelser i eksisterende ordbogsartikler og i retskrivningsreglerne. Publiceringen fandt sted 12. december 2014 i alle digitale udgaver af Retskrivningsordbogen, dvs. på www.dsn.dk, sproget.dk, RO Plus, Ordbogen.com og ordbog.gyldendal.dk. Samtidig med opdateringen blev listerne over tilføjelserne tilgængelige på Sprognævnets hjemmeside sammen med en generel information om den løbende opdatering.

Forholdet mellem den trykte og den digitale ordbog er anderledes end hidtil da de ikke længere er identiske. Det næste oplag af den trykte ordbog, som udkommer i 2015, vil ikke blive opdateret med den digitale ordbogs tilføjelser fra opdateringen i 2014. Den trykte ordbog (4. udg., 2012) er fortsat gældende, og der vil først blive udgivet en ny udgave af Retskrivningsordbogen når der skal indføres ændringer af stavemåder eller i retskrivningsreglerne.

Retskrivningsordbogen har siden juni 2011 været tilgængelig i ordbogsportalen Ordbogen.com, som bruges af mange folkeskoler, universiteter og andre offentlige institutioner, og siden november 2013 har også Gyldendals onlinekunder kunnet slå op i Retskrivningsordbogen på <http://ordbog.gyldendal.dk>.

Brugere af Retskrivningsordbogen har også i 2014 haft mulighed for at købe adgang til webapplikationen Retskrivningsordbogen Plus (RO+) til de gængse platforme, dvs. smartphone, tabletcomputer, Mac og pc, via Forlaget Systimes webshop. RO+, der også fungerer når man ikke er på internettet, indeholder en række avancerede søge- og filtreringsfunktioner, fx fuldtekstsøgning på eksempler og definitioner, filtrering på ordklasser og bøjningsoplysninger m.m. RO+ er udviklet i samarbejde med Progresso.

Med udgangen af 2014 er der udkommet i alt 4 oplag af den trykte ordbog svarende til 40.000 eksemplarer. Samlet set er der på Sprognævnets hjemmeside og via Ordbogen.com i 2014 foretaget mere end 36 mio. søgninger i Retskrivningsordbogen. Dette er en forøgelse med 52 % i forhold til 2013.

Brugerundersøgelse af Retskrivningsordbogen (RO)

Sprognævnet har i maj 2014 fået analyseinstituttet CEM Institute – Voxmeter til at gennemføre en omnibusundersøgelse af befolkningens brug af digitale og trykte opslagsværker om dansk sprog for at finde ud af i hvor høj grad Retskrivningsordbogen anvendes og kendes.

Ud af 1002 adspurgte var der 55 % der svarede at de brugte opslagsværker om dansk sprog. Lidt over halvdelen af disse brugere anvender udelukkende de digitale opslagsværker, 35 % bruger både trykte og digitale opslagsværker, og kun 11 % bruger udelukkende trykte opslagsværker. Ikke overraskende er det især de ældste brugere (70+) der bruger trykte opslagsværker, og de yngste (18-29 år) der bruger digitale opslagsværker. Det er således de digitale opslagsværker, herunder den digitale RO, der bør sættes på fremover. Det er ganske vist gået godt med salget af den trykte Retskrivningsordbog siden den udkom i november 2012 da der er udgivet 4 oplag af ordbogen svarende til 40.000 eksemplarer, men salgstallene er faldet voldsomt.

De fleste digitale brugere googler når de søger informationer om det danske sprog, nemlig 61 %. Kun 10 % af de digitale brugere går direkte ind (uden at google) på en af Sprognævnets hjemmesider, dvs. dsn.dk og sproget.dk. Der er således gode grunde til at sørge for at Sprognævnets netsider og RO kommer op i toppen af listen over søgeresultater i Google.

50 % af alle adspurgte ved ikke hvem der udgiver Retskrivningsordbogen, og kun 10 % svarer at de ved at det er Dansk Sprognævn der udgiver Retskrivningsordbogen. 39 % af de digitale brugere af opslagsværker svarer at de ikke bruger RO. De der bruger RO, slår især op i den på arbejde og når de skriver mails. 39 % slår op i RO mindre end én gang om måneden, og 26 % slår op 1-3 gange om måneden. 92 % synes for det meste eller altid at de får svar på deres spørgsmål når de slår op i RO, og 69 % synes det er en god idé at tilføje nye opslagsord en gang om året i ordbogen.

Forskningsberetning for 2014

Ifølge sprognævnsløven har Dansk Sprognævn „til opgave at følge det danske sprogs udvikling, at give råd og oplysninger om det danske sprog og at fastlægge den danske retskrivning“ og er forpligtet til at „arbejde på videnskabeligt grundlag“. Desuden er Dansk Sprognævn omfattet af lov om forskning ved arkiver, biblioteker, museer mv. der gælder for „visse (...) institutioner under Kulturministeriet, hvor forskning er en væsentlig forudsætning for varetagelsen af institutionens hovedopgave“. Sprognævnets forskning har altså det strategiske sigte at tilvejebringe, vedligeholde og forny det videnskabelige grundlag for at løse nævnets opgaver, og nævnet er især pålagt en forpligtelse til at „indsamle nye ord, ordforbindelser og ordanvendelser, herunder forkortelser“

Men det strategiske formål kan ikke indfris alene ved de bundne forskningsopgaver, for de retter sig først og fremmest imod at vedligeholde det etablerede grundlag. Det er naturligvis en vigtig opgave for nævnet. Men det danske sprogs udvikling kan og bør ses under mange forskellige synsvinkler der på forskellig vis bidrager til oplysnings- og normeringsvirksomheden. Både det danske sprog og det danske sprogsamfund forandrer sig. Derfor er de problemer som danske sprogbrugere søger råd og oplysning om, ikke de samme til alle tider, og de normer der skal oplyses om og tages hensyn til i udarbejdelsen af den danske retskrivning, ligger ikke fast én gang for alle, men er i stadig forandring.

Det gør det nødvendigt at udvikle og forny det videnskabelige grundlag for Sprognævnets virksomhed. Derfor indgår Sprognævnet i samarbejde med andre forskningsinstitutioner om forskning og forskeruddannelse, derfor har nævnets forskere og seniorforskere tid til personlig forskning, derfor prioriterer nævnet ph.d.-stipendier højt, og derfor støtter nævnet at medarbejderne søger om fondsstøtte til deres personlige forskningsprojekter.

FORSKNINGSUDVALGET

Medlemmer

Professor, dr.phil. *Hanne Ruus*, Københavns Universitet, udpeget af Forskningsrådet for Kultur og Kommunikation.

Seniorforsker, dr.phil. *Karen Skovgaard-Petersen*, Det Kongelige Bibliotek, udpeget af Forskningsrådet for Kultur og Kommunikation.

Seniorforsker, cand.mag. *Jørgen Schack*, valgt af nævnets videnskabelige personale, og udvalgets sekretær.

Møder

Dansk Sprognævnets forskningsudvalg har holdt to møder i 2014, hvor man bl.a. har behandlet nævnets forskningsberetning for 2013 og aktivitetsplan for 2014 samt givet tilbagemeldinger på nævnets rammeaftale for 2015-2018. Endvidere har udvalget deltaget i nævnets forskningsseminar.

INTERNE FORSKNINGSPROJEKTER

Forskningsressurser

Ordsamlingen er i 2014 vokset med 440 indtastede excerpter. Dette er en kraftig nedgang i forhold til 2013 og de forudgående år. Nedgangen skyldes at nævnets studentermedhjælpere har været engageret i flytningen af nævnet og i færdiggørelsen af den nordiske publikationsplatform. Eftersløbet søges indhentet i begyndelsen af 2015.

Svarsamlingen: Svar der anses for særlig relevante, fx fordi de ikke kan findes i gængse ordbøger og håndbøger, eller fordi de afspejler nye udviklinger i sprognormer og sprogproblemer, registreres i en database, som i 2014 er vokset med 94 svar, hvilket er næsten en tredobling i forhold til 2013.

Svarsamlingen og svartjenesten tildeles ikke selvstændig forskningstid, men svarene, især de der registreres, repræsenterer ofte et stykke forsknings- og udredningsarbejde, og samlingen er således et vigtigt kildemateriale for forskning i sprognormernes udvikling.

Korpusressurser: Nævnets korpusser er fortsat vokset i 2014 takket være automatisk indsamling og indeksering, primært af tekster fra Infomedia. Korpusværktøjet Korp indeholder nu ca. 566 mio. løbende ord, og hertil kommer en lidt mindre, til dels overlappende, mængde ordklasseopmærkede tekster i nævnets andet korpusværktøj, Ordtrawleren. Der er herudover i 2014 udviklet et visualiseringsværktøj der i stil med Googles n-gram-viewer kan vise et eller flere ords frekvens over tid i de landsdækkende dagblade.

Indsamlingen og processeringen af tekster fra andre kilder end Infomedia har derimod stort set ligget stille, dels fordi adgangen til forskellige kilder ikke blev klar til forventet tid (tekster fra Folketinget og fra Netarkivet), dels fordi de tilgængelige it-ressurser i stedet er blevet brugt til at gennemføre første fase af ROhist-projektet. Det er dog fortsat hensigten at nævnets korpusressurser skal udbygges med flere data fra offentlige institutioner samt fra de nye kommunikationsmedier, og dette arbejde vil blive genoptaget i 2015.

Der er desuden igangsat et arbejde med at forbedre opmærkningen af korpusressurserne således at korpusserne fremover vil være opmærket med såvel lemma- og ordklasseinformation som morfologisk og syntaktisk information.

Nye ord i dansk 1955 til i dag

Sprognævnets nyordsordbog, *Nye ord i dansk 1955 til i dag* (www.dsn.dk/noid), er i 2014 blevet forøget med i alt 270 nye opslagsord fra perioden 1955 til i dag. Der er desuden blevet foretaget tilbagedateringer af en række eksisterende opslagsord i ordbogen.

Nye ord i dansk 1955 til i dag har som basis den trykte ordbog *Nye ord. Ordbog over nye ord i dansk 1955-1998*. Den er udarbejdet af Pia Jarvad og udkom på Gyldendals Forlag i 1999. Ordbogen har været tilgængelig på nettet siden 2007 og opdateres løbende med nye opslagsord, i 2014 af Jørgen Nørby Jensen, Margrethe Heidemann Andersen og Christian Becker-Christensen.

Nye ord i dansk 1955 til i dag blev i 2014 integreret i Sprognævnets hjemmeside. Man kan nu slå op i ordbogen direkte på dsn.dk/noid, ligesom der er oprettet en række „vidste du-bokse“ om ordbogen og dens indhold. Det nye design kunne præsenteres ved Pia Jarvads 40-årsjubilæum d. 1. maj 2014.

Staveproblemer i folkeskolens ældste klasser

Projektet (ved Anita Ågerup Jervelund og Jørgen Schack) har til formål at skabe overblik over stavefærdigheden hos elever i folkeskolens ældste klasser. Datamaterialet består fortrinsvis af 755 elevers besvarelse af prøven i retskrivning ved folkeskolens afgangsprøve i 2008 samt 281 besvarelser af en diktat med særligt fokus på præsens-r og sammensatte ord (indsamlet i 2013).

I 2014 er der indsamlet data som skal belyse om der er en sammenhæng mellem elevers evne til at identificere (ord)tryk og deres færdighed i at sær- og sammenkrive ordforbindelser efter de gældende regler. Der gøres rede for hvilke fejltyper man finder i elevernes besvarelser, og hvor hyppigt de fundne typer forekommer hos elevgrupper af forskellig dygtighed. Derudover søger projektet at belyse hvilke faktorer ved prøveordenes struktur der betinger de forskellige typer af stavefejl.

Projektets resultater sammenholdes med resultaterne af Danmarks Pædagogiske Instituts analyse af afgangsprøven fra 1978.

Sproget i de nye kommunikationsformer

Projektet har til formål at undersøge hvordan sproget bruges i de nye kommunikationsformer, især de skriftlige (Facebook, Twitter, sms m.m.). Fokus ligger dels på om sprogbrugen i de nye kommunikationsformer fungerer efter principper der allerede er kendt fra traditionelle måder at tale og skrive på, dels på om der kan iagttages nye måder at skrive på der specifikt er knyttet til det pågældende medium/den pågældende genre.

Projektets fokus indebærer at man dels ser på sprogbrugen i de nye kommunikationsformer i sin egen ret, dels at man sammenligner med solidt funderet viden om sprogbrugen i traditionelt skriftsprog og i talesprog.

Genreovervejelser (i kommunikationsteoretisk forstand) udgør en vigtig del af projektet. Genre skal her forstås bredt som de karakteristiske træk der er knyttet til enhver given sproglig udveksling: Hvem der henvender sig til hvem med hvilken

hensigt, tale vs. skrift, formalitetsgrader, intimitetsgrader, (a)symmetri mellem afsender og modtager osv.

Projektet ledes af seniorforsker, dr. phil. Eva Skafte Jensen og førte i 2014 til to ansøgninger om ekstern finansiering (FKK). Dels en ansøgning om støtte til et landsdækkende netværk om sproget i de nye skriftlige kommunikationsformer (SINSK), dels en om et forskningsprojekt (kategori DFF2) om konneksion i elektroniske medier i et tværsprogligt perspektiv. Samarbejdspartnere i DFF2-projektet er ph.d. Erling Strudsholm (lektor i italiensk, Københavns Universitet), ph.d. Kirsten Kragh Jeppesen (lektor i fransk, Københavns Universitet) og en ph.d.-stipendiat. Begge ansøgninger afventer afgørelse.

Til projektet er der indtil videre knyttet to ph.d.-stipendiater. Den ene er Lene Rotne, der har opnået et ph.d.-stipendium fra FKK. Den anden er Anna Kristiansen, der har opnået et ph.d.-stipendium der finansieres gennem midler fra Kulturministeriets forskningspulje, Roskilde Universitet og Sprognævnet.

Der arbejdes fortsat på at opnå ekstern finansiering, men der sættes samtidigt mindre projekter i gang finansieret af nævnets egne forskningsmidler, heriblandt sammenlignende undersøgelser af specifikke sprogtræk i forskellige talesproglige og skriftsproglige korpusser, inkl. blogs og tweets. Blandt de resultater der sigtes imod, er etablering af et søgbart korpus og løbende publicering af resultater. Visse resultater er allerede offentliggjort mundtligt og skriftligt, dels en sammenlignende undersøgelse af grammatiske konstruktioner der er kendt fra uformelt talesprog, i tre forskellige typer korpus (blog- og twitterindlæg, talt sprog, traditionelt skriftsprog), dels en undersøgelse af afvigende retskrivning i netavisernes kommentarfelt, og endelig en undersøgelse af udeladelser af grammatiske led i sms.

Der blev udgivet en publikation i kølvandet på en videnskabelig konference arrangeret af ph.d. Marianne Rathje med titlen „Sproget i de nye kommunikationsformer“ med indlæg fra nordiske forskere den 11.-12. april 2013, finansieret af NoSSinK-netværkets bevilling fra Nordplus og Netværket for sprognævnene i Norden.

Test din sprogholdning

Afslutningen på sprogkampagnen, den underholdende selvtest „Test din sprogholdning“, blev færdiganalyseret i 2014 af Anna Kristiansen og Philip Diderichsen. Reaktionen på udsagn som: „Jeg kan godt leve med at folk siger *ligge* hvor det hedder *lægge*“ og „Det er forkert at *bjørnetjeneste* og *forfordele* nu pludselig betyder det modsatte“ viste sig generelt at være forholdsvis konservative (eller *sprogsure* i testens jargon), hvilket ikke kommer som nogen overraskelse for Sprognævnet. Ved de fleste af udsagnene var der en tydelig tendens til at konservatismen blev mere udtalt med alderen. Det interessante i den forbindelse var at de yngre respondenter oftest ikke kunne siges at være egentligt progressive i deres holdninger, snarere bare mindre konservative. Kønsmæssigt var der ikke store forskelle, bortset fra ved et par af udsagnene hvor mændene var mindre konservative end kvinderne, fx udsagnet „De unge mishandler sproget, de taler grimt og utydeligt, bruger slang og snupper endelserne af“, hvilket især teenagedrengene var lidt mindre enige i end

teenagepigerne. Regionalt var der ingen nævneværdige forskelle. Man kan nærstudere analysen af „Test din sprogholdning“ i Nyt fra Sprognævnet 2014/3 med tilhørende dokumentationstillæg, som ligger på nævnets hjemmeside.

Ortografisk rangering af korpustekster

Pilotprojektet, som ledes af Philip Diderichsen og Jørgen Schack, skal undersøge om der kan udvikles en metode til automatisk at vurdere den sproglige kvalitet af korpustekster. Det overordnede formål er at finde en mere solid empirisk basis for at tale om „de gode og sikre sprogbrugeres“ skriftlige sprogbrug.

Projektet tager afsæt i nævnets korpus over landsdækkende dagblade. Disse tekster må som udgangspunkt antages at være skrevet af „gode og sikre sprogbrugere“, men i et fåtal af teksterne optræder der ikke desto mindre fejl af diverse typer såsom *uværgerlig, meddelse, ynglings-, profittere, har kunne, en hvis grad, at ændrer* osv. Projektet vil udarbejde en erfaringsbaseret liste over disse og andre klassiske fejl og derefter nærmere undersøge de tekster der indeholder disse fejl, dels for at se hvilke andre fejl der kan findes, og dels for at se om der er sammenhænge mellem fejlfund og metaoplysninger som dagblad, skribent, emneord osv. Projektet vil på denne måde prøve at identificere pålidelige og kvantificerbare markører for „usikker sprogbrug“, der så i sidste ende vil kunne frasorteres i undersøgelser der skal indgå i den sproglige normering.

Hvis dette pilotprojekt bliver en succes, vil metoderne blive videreudviklet og appliceret på tekster fra andre kilder end Infomedia. Der vil under alle omstændigheder være forskellige afledte effekter af pilotprojektet, mest oplagt et kvantitativt overblik over de stavfejl der findes i InfomEDIATEKSTERNE, og desuden nogle mindre undersøgelser af automatisk stavekontrol.

Personlige forskningsprojekter

Margrethe Heidemann Andersen arbejder med et forskningsprojekt med titlen *Unge skriftsprog i de nye medier*. I projektet undersøges det hvordan unge skriver i to forskellige genrer på nettet, nemlig blogs og debatter. Projektet skal klarlægge dels i hvor høj grad unges skriftsprog i de nye medier er påvirket af sms-sproget (der bl.a. er kendetegnet ved forkortelser, akronymer, emotikoner og udeladelse af subjekt m.m.), dels hvordan unges stavefærdigheder er generelt.

Pia Jarvad arbejder med et projekt om konkurrence mellem afløsningsord og de ord som de afløser, fx importord, belastede eller manipulerende ord i nyordsdannelsen. I 2014 er der publiceret to kapitler om emnet i Pia Jarvad: *Spørg om sprog – 40 år i Sprognævnets tjeneste*, s. 191-234.

Eva Skafte Jensen arbejder med *Kriterier for ordklassetilhørsforhold*. Med udgangspunkt i leksemet *sådan* har hun i 2013 formuleret en hypotese om at leksemer ikke a priori tilhører en bestemt ordklasse, men i stedet tilordnes en ordklasse i mødet med morfosyntaktiske forhold. Denne hypotese kan være frugtbar i arbejdet med nogle af de ikke så studerede 'ordklasser' som interjektioner og modalpartikler.

Eva Skafte Jensen arbejder ydermere med omstændighederne for udeladelse af led og leddele, især i de nye skriftlige kommunikationsformer (sms, chat osv.). I dette projekt har hun i 2014 kortlagt omstændighederne for udeladelse af grammatiske subjekter og objekter i sms. Hun hævder at det er mindre interessant hvad der udelades, i forhold til hvad man er nødt til at have med for at gøre sig forståelig. Dette sættes ind i en ramme der handler om informationsstruktur og sproghandlingsteori.

Eva Skafte Jensen arbejder desuden med projektet *Morfologi fra lydsiden*. På skrift bøjer vi de fleste verber i præsens ved tilføjelse af *-(e)r*: *tager, siger, bliver, giver, beder*. Derved skrives formerne som tostavellesord. Men i udtalen er de (i hvert fald i dansk standardudtale) overvejende enstavelsesord. I sms-sprog, på Facebook o.l. skrives de ofte som enstavelsesord: *tar, sir, blir, gir, ber*. Derved følger de mønstret for mange andre verber der i skriften danner præsens ved at få føjet et *-r* til roden: *få-r, stå-r, gå-r, se-r, le-r, bo-r, dø-r*. Det fører til en genovervejelse af hvordan de morfologiske paradigmer hænger sammen: Skal de nævnte ord fx tilordnes andre paradigmer end tidligere? – Skal forskellen på *stå/står, få/får, ta/tar, ha/har* beskrives som vokalkvælstilføjelse? De første betragtninger om dette emne er skrevet ind i et kapitel om morfologi til en ny sproglærebog, som bliver redigeret af Tanya Karoli Christensen og Frans Gregersen. Næste skridt bliver at undersøge et mindre antal verber, fx de nævnte mht. udtale (BySoc, DanPASS) og ortografi (især i uformelle genrer: blog-, sms- og twitterindlæg) for også at kunne sige noget om enstavelsesformernes udbredelse på skrift.

Sabine Kirchmeier-Andersen arbejder med hhv. et dansk, et nordisk og et europæisk sprogbarometer. Hun overtog i slutningen af 2010 projektledelsen af EFNIL's sprogbarometer European Language Monitor (ELM), som er en kortlægning af sproglovgivning og modersmålenes, minoritetssprogenes, nabosprogenes og fremmedsprogenes status i skole, højere uddannelse, erhvervsliv og kultur. Der er indsamlet data til et pilotprojekt med 4 lande (ELM 1) i 2006, og der er foretaget en komplet indsamling, ELM 2, som dækker 20 europæiske lande i 2009/2010. Resultaterne er publiceret på www.efnil.org/projects/elm. I 2013 er der blevet indsamlet data fra alle europæiske lande til 3. runde af European Language Monitor, og projektet er blevet præsenteret på flere europæiske konferencer. I løbet af 2014 er webgrænsefladen til ELM 3 færdiggjort. Den gør det muligt at sammenligne landene og at få visualiseret de tilgængelige data.

I det nordiske projekt arbejdes der med at sammenligne sprognævnenes årlige sprogstatusrapporter, først og fremmest dem i Norge og Sverige, og med at finde fælles indikatorer. Endvidere sammenlignes data fra ELM 2 og 3 for de nordiske lande.

Sabine Kirchmeier-Andersen arbejder endvidere med projektet *Ændringer i danske verbers valensmønstre*. Med udgangspunkt i de ændringer i verbernes konstruktionsmønstre der er registreret i nævnets ordsamling, er det blevet undersøgt hvilke typer af ændringer der kan konstateres, hvilke kontekster de forekommer i, og

hvordan de kan placeres i en sproghistorisk og sprogtypologisk sammenhæng. I 2014 er der forsket yderligere i verber med kausativalternation som *ligge/lægge* og kausative nydannelser som fx *gro skæg, faste hunden og trave hesten*.

Ole Ravnholt arbejder fortsat med forholdet mellem pragmatik og grammatik. Arbejdet fortsættes med en undersøgelse af bestemthed i nominalsyntagmerne og af substantivernes bestemthedsbøjning.

Jørgen Schack arbejder på en afhandling med arbejdstitlen Danske nominaler. Afhandlingen omfatter en række artikler om forskellige nominaltypers struktur og semantik samt artikler om orddannelse, herunder dannelse af varemærker o.l.

EKSTERNT FINANSIEREDE FORSKNINGSPROJEKTER

R de nye medier 1 trusl mod skriftsprågd?

Nye mediers påvirkning af det konventionelle skriftsprog

Marianne Rathje har arbejdet på postdocprojektet *Unge skriftsprog i de nye kommunikationsformer*. Projektet har under navnet „R de nye medier 1 trusl mod skriftsprågd? Nye mediers påvirkning af det konventionelle skriftsprog“ fået 630.000 kr. fra Kulturministeriets Forskningspulje til et års frikøb af Marianne Rathje til projektet.

Vi ved ikke ret meget om sproget i de nye medier, dvs. fx sms, chat, Twitter, Facebook, e-mail og messenger. Vi mangler at få belyst hvilke sprognormer der har udviklet sig i disse medier, hvilke sprognormer der eksplicit kommer til udtryk her, ligesom vi endnu ikke har viden om præcis hvordan det danske sprog i de nye medier adskiller sig fra brugen af skriftsproget i de traditionelle medier (fx skoletekster, avisartikler, bøger og fysiske breve), eller om hvordan de formodede særsproglige træk i de nye medier påvirker skriftsproget i de traditionelle medier. Formålet med forskningsprojektet er at få indsamlet viden om det danske skriftsprog i de nye medier, dets udbredelse, dets samspil med andre genrer og konsekvenserne for fremtidige sprognormer, fremtidens traditionelle skriftsprog og fremtidig ortografi. Projektets forskningsspørgsmål er derfor: Hvordan påvirkes skriftsproget i de traditionelle medier af skriftsproget i de nye medier? Frem til september 2013 blev der indsamlet data i form af 10 unges skoletekster (danskstile) og fritidstekster (sms- og Facebookbeskeder) samt interviews med de unge om deres strategier og holdninger til sprogbrugen i de nye medier. I 2014 blev alle data udskrevet, og en analyse af teksterne påbegyndt.

Hvad mener du, SKAT? Modtageranalyser af breve fra SKAT

Projektet er blevet udført af postdocstipendiat Anne Kjærgaard. De sidste 30-40 år er der blevet gjort store indsats for at få offentlige institutioner til at skrive forståelige og også gerne imødekommende tekster til borgerne, bl.a. i Danmark, men også i en række øvrige lande, herunder flere steder i Norden.

Traditionen kendes i Danmark som *sproglig rådgivning* og er bl.a. baseret på nogle bestemte antagelser om hvad der gør tekster fra det offentlige mere forståelige og imødekommende. Disse antagelser udmøntes ofte i nogle meget konkrete råd for hvordan man som offentlig institution eller privat firma skriver gode tekster (fx „brug færre passiver“ og „undgå verbalsubstantiver“). Det er imidlertid stærkt begrænset hvad der er af forskningsmæssigt belæg for sådanne anvisninger, altså undersøgelser af hvad det betyder for modtagere af teksterne (fx helt almindelige borgere der modtager breve om deres skatteforhold) at de revideres i overensstemmelse med denne type anvisninger.

Postdocprojektet har haft til formål at vise om arbejdet med at revidere tekster fra det offentlige virker efter hensigten. Fokus er på SKAT, der gennem flere år har gjort et stort arbejde for at revidere deres tekster så de opfylder SKATs mål med den borgerrettede kommunikation, nemlig at brevene er lettere at forstå og virker imødekommende. I forbindelse med sit arbejde har SKAT modtaget den danske erhvervspropris for det såkaldte „lønindeholdelsesbrev“. Undersøgelsen tager udgangspunkt i 3 versioner af lønindeholdelsesbrevet der alle er skrevet af medarbejdere i SKAT. Den ene version repræsenterer traditionel offentlig sprogbrug, den anden version blev primært udarbejdet af sprogmedarbejdere og vandt erhvervsprisen, og den tredje version blev udarbejdet i samarbejde mellem sprog- og fagmedarbejdere.

Formålet var at undersøge om der er forskel på hvor godt sammenlignelige grupper af læsere forstår de 3 brevversioner, om der er forskel på læsernes holdninger til de tre brevversioner, og om de vurderer SKAT forskelligt på grundlag af de forskellige brevversioner.

I 2014 blev resultaterne af de godt 700 indsamlede spørgeskemaer der udgør projektets empiriske grundlag, analyseret. Der blev skrevet et antal artikler om resultaterne af projektet, de fleste er endnu under udgivelse eller under bedømmelse. De overordnede konklusioner af undersøgelsen er at de to reviderede versioner af lønindeholdelsesbrevet er lettere at forstå og resulterer i en mere positiv opfattelse af SKAT og af brevet end den oprindelige version. Som resultat af projektet er det forskningsmæssige grundlag for den sproglige rådgivnings bestræbelser således blevet styrket. Der synes imidlertid stadig at være plads til yderligere forbedringer: På nogle punkter er den oprindelige version af brevet fx stadig lettere at forstå for respondenterne end de reviderede versioner.

Projektet har derudover givet anledning til en række overvejelser om fremtidige forskningstemaer: Undersøgelserdesignet har været karakteriseret ved en højst uautentisk læsesituation, spørgeskemaerne er nemlig blevet besvaret som del af en undervisningssituation. Det kunne være interessant at undersøge hvordan lægmodtagere af tekster fra det offentlige i praksis håndterer dem. Læser de dem overhovedet, og i givet fald hvordan? Desuden kunne det være interessant at udvide fokus fra teksten og mulige problematiske træk ved teksten til de problemer som tekstmodtagere oplever. I den sproglige rådgivning har der været en tendens til at

udråde bestemte tekstlige og sproglige træk som mere eller mindre problematiske. En alternativ mulighed kunne være at forsøge at danne sig overblik over hvilke typer problemer læsere af tekster fra det offentlige oplever ved læsningen – og bruge disse problemtyper, snarere end udvalgte sproglige og tekstlige træk, som udgangspunkt for forsøget på at skrive mere hensigtsmæssige tekster.

Projektet blev finansieret af Kulturministeriets Forskningspulje (12 måneder) og Dansk Sprognævn (2 måneder).

Er kommunernes skriftlige kommunikation forståelig for modtagere af sociale ydelser?

Rigsrevisionen bad i 2013 Sprognævnet om at foretage en analyse af udvalgte kommuners skriftlige kommunikation med borgerne i forbindelse med udbetaling af sociale ydelser. Anne Kjærgaard, Philip Diderichsen og Sabine Kirchmeier-Anderesen lavede en korpusbaseret analyse af en række tekster som Rigsrevisionen stillede til rådighed. Denne blev sammenholdt med en kvalitativ analyse af borgernes oplevelse af teksterne baseret på videoprotokoller som Rigsrevisionen lod udføre af et konsulentfirma.

Rapporten viste at de skemaer som borgerne bliver bedt om at udfylde, er vanskelige at forstå, og at der er stor spredning i kvaliteten af de breve som kommunerne skriver. De sproglige observationer i rapporten var i høj grad sammenfaldende med den oplevelse de enkelte borgere der deltog i den kvalitative analyse, havde af teksterne. Rapporten blev offentliggjort i begyndelsen af 2014 og førte bl.a. til at Statsrevisorerne indskærpede at kommunerne skulle skrive et klart og forståeligt sprog.

Samarbejdet med Rigsrevisionen om analyser af offentlige institutioners kommunikation fortsætter i 2015 med analyser af hhv. politiets og Digitaliseringsstyrelsens kommunikation.

Holdninger til stavfejl og kreativ sprogbrug på sociale medier

Anna Kristiansen påbegyndte i september 2014 et 3-årigt ph.d.-projekt om (primært unges) holdninger til stavfejl og kreativ sprogbrug på sociale medier. Formålet med projektet er at finde ud af om/hvordan holdninger til ortografi og korrekthed påvirkes i takt med at skriftsproget med de sociale medier har fået en mere uformel og hverdagsagtig variant.

Empirien omfatter interviews med hhv. 10-15 gymnasieelever og cirka 5 dansk-lærere (undersøgelsens kvalitative del) og to slags spørgeskemaer (kvantitativt) som besvares af omkring 1000 førsteårselever på gymnasier og erhvervsskoler landet over. Desuden indsamles ca. 200 spørgeskemaer fra voksne danskere for at se om de unges holdninger afviger fra de voksnes. Indsamling af data kommer til at foregå i løbet af 2015.

Ph.d.-stipendiet er et samfinansieret projekt mellem Roskilde Universitet og Dansk Sprognævn.

Sproget som makeover

En undersøgelse af danske og italienske unges skriftsprog

Lene Rotne startede i september 2014 på et ph.d.-projekt om hvordan danske og italienske unge skriver i forskellige kontekster på det sociale medie Facebook, og om deres brug af Facebook påvirker deres måde at skrive på i skolen. Dataindsamlingen finder sted i 2015, hvor Lene besøger en 8.-klasse i henholdsvis Rom og København og får adgang til deres stile samt deres Facebookprofiler. Undersøgelsen vil kunne vise om og hvordan de sociale medier påvirker unges måde at skrive på, om de italienske unge er bedre til at skelne mellem målgruppe og skrivemåde, og om der derfor i de danske skoler kan være behov for det samme store fokus på forholdet mellem tale og skrift som man har i de italienske skoler.

Projektet er finansieret af FKK. Projektet er et samarbejde mellem Dansk Sprog-nævn og Institut for Engelsk, Germansk og Romansk på Københavns Universitet med hovedvejleder på universitetet (Erling Strudsholm) og bivejleder (Eva Skafte Jensen) på nævnet.

Rohist – Retskrivningsordbøger gennem historien (rohist.dsn.dk)

Siden rohist.dsn.dk blev lanceret d. 3. oktober 2014, og første projektfase er afsluttet.

Projektet blev iværksat i 2013, hvor nævnet fik bevilget 300.000 kr. af Kulturministeriet til et website der kunne vise udviklingen i dansk retskrivning fra 1800-tallet til i dag. Projektet er udført i samarbejde med Monica von Martens, Göteborgs Universitet, der har været primus motor for et tilsvarende svensk projekt, <http://spraakdata.gu.se/saolhist/>.

I 2014 blev RO 1955 OCR-genkendt, og de digitale udgaver af RO 1955, RO 1986, RO 1996, RO 2001 og RO 2012 blev klargjort og lagt ind i en fælles database. Desuden blev de ordbøger der var blevet scannet i 2013, omscannet da den oprindelige scanning var af for ringe kvalitet.

På ROhist kan man fra sidens søgefelt lave avancerede søgninger i de 5 nyeste danske retskrivningsordbøger:

- Retskrivningsordbog 1955
- Retskrivningsordbogen 1986
- Retskrivningsordbogen 1996
- Retskrivningsordbogen 2001
- Retskrivningsordbogen 2012.

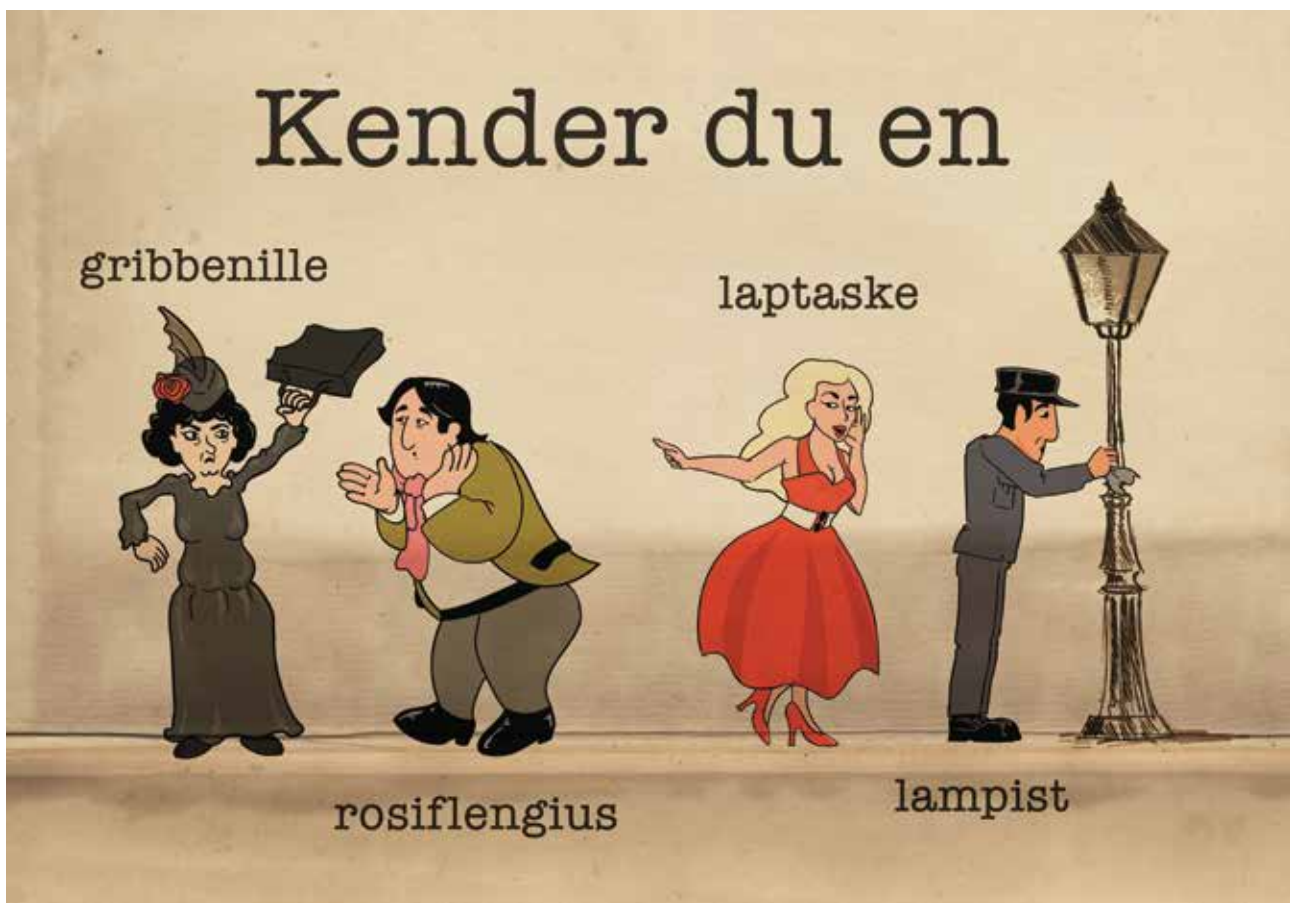
De nyere retskrivningsordbøger er også tilgængelige som png- og pdf-filer. Derudover er følgende fem ældre retskrivningsordbøger tilgængelige i png- og pdf-format, men altså ikke søgbare fra sidens søgefelt:

- Dansk Retskrivningsordbog 1946
- Dansk Retskrivningsordbog 1923
- Saabys Retskrivningsordbog 1918
- Dansk Retskrivningsordbog 1892
- Dansk Haandordbog 1872.

Saabys Retskrivningsordbog fra 1918 blev færdigindtastet af en ekstern leverandør i løbet af 2014, men er endnu ikke klargjort til at blive lagt ind i databasen. Desuden blev sidens brugergrænseflade færdigudviklet i 2014, der blev skrevet en række introducerende tekster til siden og etableret en linksamling, hvor bl.a. Henrik Galberg Jacobsens disputats *Ret og Skrift. Officiel dansk retskrivning fra 1739-2005* (Syddansk Universitetsforlag, 2010) er tilgængelig. Siden blev derudover brugertestet.

I projektet deltog Stig W. Jørgensen (projektleder frem til februar 2014), Anne Kjærgaard (projektleder fra februar 2014), Philip Diderichsen (it-medarbejder), Anna Sofie Hartling (akademisk medarbejder) og Anna Kristiansen (akademisk medarbejder). Monica von Martens fra Göteborg Universitet har været tilknyttet som ekstern konsulent, og projektet er desuden blevet fulgt af en følgegruppe bestående af Jørgen Nørby Jensen, Margrethe Heidemann Andersen, Henrik Galberg Jacobsen og Sabine Kirchmeier-Andersen.

Første projektfase er afsluttet, og projektet er for øjeblikket i bero, men der foreligger en række planer for det videre arbejde. Bl.a. skal brugerne med tiden kunne søge i alle 10 retskrivningsordbøger fra sidens søgefelt. På længere sigt er planen også at gøre en søgbar faksimile af Mallings Store og gode Handlinger af Danske, Norske og Holstenere fra 1777 tilgængelig.

I forbindelse med lanceringen af rohist.dsn.dk blev der lavet en præsentationsvideo om siden. (Videoen er tilgængelig på YouTube).

Nordisk børneordbog på nettet

I 2013 blev Nordisk Miniordbog (<http://miniordbok.org/>) lanceret. I 2014 blev der arbejdet med at rette visse fejl og med at udvide ordbogen med et antal ord. Ajourføringen finansieres med støtte fra Netværket for Sprognævnene i Norden, Språkrådet i Norge, Språkrådet i Sverige og Dansk Sprognævn. Arbejdsgruppens leder er Torbjørg Breivik, Språkrådet (Norge), og hovedredaktør er Pia Jarvad, Dansk Sprognævn.

Nordisk klarsprogsprojekt

De nordiske sprognævn har en lang tradition for arbejdet med klarsprog og indtager en ganske unik position i dette arbejde fordi de både omfatter praktikere og forskere. Klarsprogsarbejdet er en del af opfølgningen af arbejdsspørgsmål 4 i Sprogdeklarationen: Norden som sproglig foregangsregion, med fokus på myndighedernes sprog. Klarsprogsgruppen er den største arbejdsgruppe i netværket, den eneste med aktive medlemmer fra alle nordiske sprogråd og -nævn. Anne Kjærgaard og Pia Jarvad er de danske repræsentanter i klarsprogsgruppen.

Klarsprogsgruppen indleverede i marts 2014 en projektansøgning til NordPlus om et projekt der havde til formål at kortlægge borgernes *holdninger* til myndighedstekster i de forskellige nordiske lande og sammenholde dem med myndighedernes *praksis*, altså tilrettelæggelsen og forankringen af klarsprogsarbejdet i de forskellige nordiske lande. Tovholdere for projektansøgningen var Anne Kjærgaard (Dansk Sprognævn) og Margrethe Kvarenes (Språkrådet i Norge), og sprogrådene fra Danmark, Finland, Island, Norge, Sverige indgik som projektdeltagere. Projektet blev desværre afvist med henvisning til at det ikke faldt under målsætningerne i Nordplus Nordiske Sprog, som er at styrke kendskabet til de andre nordiske sprog.

Derudover deltog flere medlemmer af klarsprogsgruppen i konferencen Clarity 2014, der blev afholdt i november i Antwerpen, Belgien. Under ledelse af Aino Piehl, Institutet för de inhemska språken Finland, afholdt gruppen en conference-session om klarsprogsarbejdet i Norden og de baltiske lande. Fra Dansk Sprognævn deltog Anne Kjærgaard med foredraget The Danish plain language model – from national intents to local language campaigns.

Projektlejden for klarsprogsgruppen ligger hos Språkrådet i Norge. Språkrådet i Norge står for at arrangere næste klarsprogskonference der bliver afholdt i Oslo i maj 2015. Hovedtemaet for konferencen bliver sprog og magt.

Akademisk ordliste

Under ledelse af Center for Parallelsproglighed (CIP) på Københavns Universitet deltager Anne Kjærgaard og Sabine Kirchmeier-Andersen i et forskningsnetværk som skal planlægge komparative forskningsprojekter vedrørende akademisk sprogbrug på svensk, norsk og dansk.

Netværket skal fungere som en platform for koordinering af nationale forskningsprojekter som skal etablere og forske i korpuser og akademiske ord- og fraselister på tre nordiske sprog. Dette arbejde skal udmønte sig i frit tilgængelige tekstdatabaser med søgningsmuligheder på tværs af sprogene. Disse databaser

vil kunne anvendes både i undervisnings- og forskningssammenhænge i relation til akademisk sprogbrug på tværs af uddannelsessystemerne i Sverige, Norge og Danmark. Tilgængeligheden af parallelle akademiske ord- og fraselister på de nordiske sprog vil være et stærkt uddannelsesmæssigt redskab som kan være med til at styrke den nordiske sprogforståelse på alle niveauer i uddannelsessystemet.

Netværksmøderne er platformen for koordineringen af arbejdet i de nationale projekter, for løbende erfaringsudveksling og for sikring af fælles rapportering af arbejdet både internt i netværket og udadtil. I 2014 har der været afholdt netværksmøde i Göteborg, hvor forskellige tilgange til akademiske ordlister blev præsenteret og diskuteret.

I projektet deltager forskere fra Norge, Sverige og Danmark med følgende deltagende institutioner: Göteborg Universitet, Universitetet i Oslo, Københavns Universitet og Dansk Sprognævn. Disse forskere repræsenterer centrale tværfaglige ekspertiser indenfor den leksikografiske, datalingvistiske, lingvistiske og sprogpedagogiske forskning på de tre sprog.

Netværket finansieres med 50 % af Nordplus Sprog og 50 % af de deltagende institutioner.

European Language Monitor (ELM)

De Europæiske sprognævns netværk, EFNIL, har siden 2006 løbende fulgt op på sprogenes status i Europa for at etablere en empirisk basis for udvikling af nationale og internationale sprogpolitikker. I 2012 udkom rapporten om EFNIL's barometer ELM 2 som omfattede data fra 19 lande.

I 2014 blev grænsefladen til visualisering af dataene på nettet udviklet og præsenteret. I tilknytning til projektet er der også etableret et nordisk samarbejde der har til formål at sammenligne data fra de nordiske lande.

Projektleder er Sabine Kirchmeier-Andersen. Projektet finansieres af EFNIL med 10.000 Euro i 2011, 2012, 2013 og 2014. Se mere på www.efnil.org/projects/elm.

FORSKNINGSÅRSVÆRK I 2014

Sprognævnets forskere og seniorforskere har gennemsnitlig 30 % af deres arbejdstid til personligt valgte forskningsprojekter indenfor nævnets område, men ikke nødvendigvis jævnt fordelt, således at de i perioder forsker lidt mindre for derefter samlet at afvikle optjent forskningstid. Derudover deltager de i den forskning som instituttet er pålagt eller har påtaget sig. Forskere og seniorforskere som er frikøbt med fondsstøtte til særlige projekter, bruger normalt 90 % af projektiden på forskning og 10 % til institutopgaver. Ph.d.-stipendiater, som er ansat for tre år, har 80 % af deres arbejdstid til personlig forskning, men afvikler normalt deres institutforpligtelser tidligt i ansættelsen. Videnskabelige medarbejdere udenfor stillingsstrukturen har ikke personlig forskningstid, men kan deltage i institutforskning. Skemaet på side 36 viser det samlede antal forskningsmånedsværk i 2014 fordelt på medarbejdere. Der er ikke splittet op på projekter. I opgørelsen medtages alle de

opgaver som er knyttet til forskningen, dvs. også forskningsadministration, deltagelse i styregrupper, opbygning af forskningsinfrastruktur osv. Udarbejdelse af svar i svartjenesten og arbejdet med Retskrivningsordbogen medregnes med 50 %.

		FM pr. år	Forskningsmånedsværk pr. medarbejder
Anita Ågerup Jervelund	0,35	4,2	
Anna Kristiansen	0,3	3,6	
Anne Kjærgaard	0,62	7,4	
Eva Skafte Jensen	0,59	7,1	
Ida Elisabeth Mørch	0,14	1,6	
Jørgen Nørby Jensen	0,62	7,4	
Jørgen Schack	0,53	6,4	
Lene Rotne	0,41	4,9	
Margrethe Heidemann Andersen	0,56	6,7	
Marianne Rathje	0,41	4,9	
Ole Ravnholt	0,39	4,7	
Philip Diderichsen	0,44	5,3	
Pia Jarvad	0,46	5,5	
Sabine Kirchmeier-Andersen	0,22	2,6	
I alt	6,02	72,3	

Opgørelsen viser at antallet af årsværk er øget fra 65 i 2013 til 72,3 i 2014, hvilket først og fremmest skyldes at der er kommet to ph.d.-studerende til. Institutet arbejder først og fremmest i projekter hvor de personlige forskningsprojekter indgår som delprojekter i interne eller eksterne forskningsprojekter, og på denne måde øger udbyttet af forskningsindsatsen både for projekterne og den enkelte forsker. Der sættes fortsat på at få publiceret artikler i internationale og fagfællebedømte tidsskrifter.

PUBLIKATIONER

Instituttets medarbejdere har i løbet af 2014 udgivet 8 netudgivelser, 7 bøger, rapporter eller tidsskrifter og 46 artikler, heriblandt 15 forskningsartikler. Der er endvidere blevet holdt 51 foredrag og indlæg på konferencer, heraf 26 som præsenterer nævnets forskning.

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	Stigning 2014
Netudgivelser	2	3	5	8	5	3	8	167%
Bøger/tidsskrifter/rapporter	4	4	6	7	6	4	7	75%
Artikler – forskning	11	9	11	15	16	25	15	-40%
Artikler – formidling	13	30	28	23	21	41	31	-24%
Foredrag – forskning	17	8	12	20	34	20	26	30%
Foredrag – formidling	12	15	25	14	19	27	25	-7%
I alt	59	69	87	87	101	120	112	-7%

Publikationsstatistik

Antallet af forskningspublikationer er i 2014 faldet med 7 % i forhold til 2013. Dog er antallet af webpublikationer og bøger, som typisk kræver en langt større arbejdsindsats, næsten fordoblet. I 2014 var 9 ud af 15 forskningsartikler fagfællebedømt. I 2013 var det 10 ud af 25.

Udviklingen i andelen af fagfællebedømte publikationer af nævnets forskningspublikationer 2011-2014

2011	2012	2013	2014
5 af 15	6 af 16	10 af 25	9 af 15

Netudgivelser

- <http://www.dsn.dk/noid>
- <http://www.dsn.dk/ro>
- <http://www.efnil.org/projects/elm>
- <http://rohist.dsn.dk/>
- <http://roplus.dk/intro/>
- <https://www.youtube.com/watch?v=FOXFUidEkkc> (video om Rohist, offentliggjort 22.10.2014)
- www.sproget.dk
- Appen Sproghjælp opdateret d. 4.11.2014

Bøger/rapporter/tidsskrifter

- Andersen, Margrethe Heidemann, Jarvad, Pia og Jensen, Jørgen Nørby (red.) (2014). *Neologismer. Dansk Sprognævns 2. seminar om nye ord. København 5.-6. november 2013*. Frederiksberg: Dansk Sprognævn. 168 sider.
- Christensen, Tanya Karoli, Heegård, Jan, Jensen, Torben Juel, Mortensen, Janus, Pharao, Nicolai, Rathje, Marianne, Schack, Jørgen & Scheuer, Jann (red.) (2013) *NyS 45. Nydanske sprogstudier* [udsendt 2014].

- Christensen, Tanya Karoli, Heegård, Jan, Jensen, Torben Juel, Mortensen, Janus, Rathje, Marianne, Schack, Jørgen & Scheuer, Jann (red.) (2014) *NyS 46. Nydanske sprogstudier*.
- Christensen, Tanya Karoli, Heegård, Jan, Jensen, Torben Juel, Mortensen, Janus, Rathje, Marianne & Schack, Jørgen (red.) (2014) *NyS 47. Nydanske sprogstudier* [udsendt 2015].
- Jarvad, Pia (2014). *Spørg om sprog – 40 år i Sprognævnets tjeneste*. Frederiksberg: Dansk Sprognævn.
- Jarvad, Pia og Breivik, Torbjørk (red.) (2014). *Sprog i Norden 2013*. Publiceret på <http://ojs.statsbiblioteket.dk/index.php/sin/issue/view/2228>
- Jensen, Jørgen Nørby & Kirchmeier-Andersen, Sabine (red.) (2014). *Nyt fra Sprognævnet 1-4*.
- Kirchmeier-Andersen, Sabine (2014). *Årsberetning 2013*.
- Mørch, Ida Elisabeth (2014). *Korrekt stavning. Underviserens håndbog i dansk retskrivning*. Frederikshavn: Dafolo
- Rathje, Marianne (red.) (2014). *Swearing in the Nordic Countries. Copenhagen 6 December 2012*. København: Dansk Sprognævn

Artikler

Forskning

- Andersen, Margrethe Heidemann (2014). Særskrivningsfejl blandt uetablerede sammensætninger i moderne dansk. I: Andersen, Margrethe Heidemann, Jarvad, Pia og Jensen, Jørgen Nørby (red.), *Neologismer. Dansk Sprognævns 2. seminar om nye ord. København 5.-6. november 2013*. Frederiksberg: Dansk Sprognævn, s. 65-78.
- Jensen, Eva Skafte (2014). Tale er tale; skrift er skrift. Om skriftsproget i de nye medier. *NyS (46)*, s. 11-38.
- Jensen, Eva Skafte, Kragh, Kirsten Jeppesen & Strudsholm, Erling (2014). Med og uden subjekt. *Ny forskning i grammatik (21)*, s. 143-161.
- Jervelund, Anita Ågerup (2014). Daybedden, iPad'en og overheaden – enkelt og dobbelt konsonant i bøjningsformer af nyere ord fra engelsk. I: Andersen, Margrethe Heidemann, Jarvad, Pia & Jensen, Jørgen Nørby (red.), *Neologismer. Dansk Sprognævns 2. seminar om nye ord. København 5.-6. november 2013*. (s. 79-93). Frederiksberg: Dansk Sprognævn.
- Kirchmeier-Andersen, Sabine (2014). Sprachpolitik in Dänemark. *Sociolinguistica*, 28(1), s. 39-52.
- Kirchmeier-Andersen, Sabine (2014). Nye ord eller nye betydninger af verber. I: Andersen, Margrethe Heidemann, Jarvad, Pia & Jensen, Jørgen Nørby (red.), *Neologismer. Dansk Sprognævns 2. seminar om nye ord. København 5.-6. november 2013*. (s. 79-93). Frederiksberg: Dansk Sprognævn.
- Kirchmeier-Andersen, Sabine (2014) Panel debate: Demands and suggestions for interpretation and translation in Europe. I: Stickel, Gerhard (ed.): *Translation and Interpretation in Europe Contributions to the Annual Conference 203 of*

EFNIL in Vilnius. Duisburger Arbeiten zur Sprach- und Kulturwissenschaft.
Volume 102/2014 Peter Lang

- Kjærgaard, Anne, Krone, Maya & Sørensen, Christina Holgaard. (2014). Undgå de klassiske skriveråd! *RetorikMagasinet*, (92), s. 25-27.
- Kjærgaard, Anne (2014). Fra „Varsel om lønindeholdelse“ til „SKAT vil trække i din løn“ – hvad foretrækker borgerne? *Nyt fra Sprognævnet*, (2), s. 13-20.
- Kjærgaard, Anne (2014). Definér hvad godt sprog og gode tekster er i din organisation. I: Sørensen, Christina Holgård (red.), *Godt sprog i organisationer – veje til vellykket sprogarbejde*. (s. 141-163). Kbh.: Hans Reitzels Forlag.
- Kjærgaard, Anne & Krone, Maya (2014). Undersøg hvordan modtagerne forstår og bruger teksterne I: Sørensen, Christina Holgård (red.), *Godt sprog i organisationer – veje til vellykket sprogarbejde*. (s. 85-107). Kbh.: Hans Reitzels Forlag.
- Kjærgaard, Anne, Jensen, Leif Becker, Krone, Maya & Sørensen, Christina Holgaard (2014). Find dit teoretiske udgangspunkt. I: Sørensen, Christina Holgård (red.), *Godt sprog i organisationer – veje til vellykket sprogarbejde*. (s. 25-27). Kbh.: Hans Reitzels Forlag
- Kristiansen, Anna & Diderichsen, Philip (2014). Test din sprogholdning. *Nyt fra Sprognævnet* (3), s. 1-8.
- Kristiansen, Anna & Rathje, Marianne (2014). Det kommer an på hvilken stavfejl det er. Unges holdninger til stavfejl i nye medier. *NyS*, (46), s. 103-129.
- Schack, Jørgen & Brink, Lars (2014). Tale er sølv. Om begrebet syntaktisk ellipse. *Danske Studier*, s. 45-75.

Formidling

- Andersen, Margrethe Heidemann (2014). Kan man svindle en svindler? *Nyt fra Sprognævnet*, (2), s. 20.
- Andersen, Margrethe Heidemann (2014). Sætningskonstruktioner med forstærkende førsteled. *Nyt fra Sprognævnet*, (3), s. 9-11.
- Andersen, Margrethe Heidemann (2014). Skyld med skyld på. *Nyt fra Sprognævnet*, (4), s. 9.
- Andersen, Margrethe Heidemann, Jensen, Jørgen Nørby & Jervelund, Anita Ågerup (2014). Kommentarer til Sven Tarp: Retskrivningsordbog på godt og ondt. *LexicoNordica* (21), s. 195-213.
- Andersen, Margrethe Heidemann (2014). De ringer – vi svarer. Stadigvæk. Publiceret 1. oktober 2014 på www.dsn.dk/nyt/nyheder/undersogelse-af-brugernes-tilfredshed-med-sproгнаevnets-sporgetelefon.
- Andersen, Margrethe Heidemann, Jarvad, Pia & Jensen, Jørgen Nørby (2014). Normcore, spornoseksuel og sorgsnylter – ord og udtryk fra året der gik. Dansk Sprognævns nyordsliste 2014. Publiceret 5. december 2014 på www.dsn.dk/nyt/nyheder/nyordsliste-2014.
- Diderichsen, Philip, Hartling, Anna Sofie, Kjærgaard, Anne & Kristiansen, Anna (2014). Retskrivningsordbøger gennem historien – følg retskrivningens udvikling ord for ord på <http://rohist.ds.dk>. *Nyt fra Sprognævnet*, (4), s. 1-8.
- Jarvad, Pia (2014). Nye ord. *Sprog og Samfund*, (2), s. 10-11.

- Jensen, Eva Skafte (2014). Fra *kone* til *kvinde*. *Nyt fra Sprognævnet* (2), s. 21-25.
- Jensen, Eva Skafte (2014, 26. juli). Bred ymer. *Jyllands-Posten*.
- Jensen, Eva Skafte (2014, 16. august). Bred ymer – igen. *Jyllands-Posten*.
- Jensen, Eva Skafte (2014, 6. september). Bred ymer – igen igen. *Jyllands-Posten*.
- Jensen, Eva Skafte (2014, 20. november). Va ku ha været. *Jyllands-Posten*.
- Jensen, Jørgen Nørby (2014). Rævekager og misforståelser. *Nyt fra Sprognævnet*, (1), s. 10-11.
- Jensen, Jørgen Nørby (2014). Pia Jarvad – 40 år i Dansk Sprognævn. *Nyt fra Sprognævnet*, (1), s. 1-3.
- Jensen, Jørgen Nørby (2014). Om ordet *knallert*. *Nyt fra Sprognævnet*, (2), s. 32-35.
- Jensen, Jørgen Nørby (2014, 30. august). Huller i sproget. *Jyllands-Posten*.
- Jensen, Jørgen Nørby (2014). Forord. I: Andersen, Margrethe Heidemann, Jarvad, Pia & Jensen, Jørgen Nørby (red.), *Neologismer. Dansk Sprognævns 2. seminar om nye ord. København 5.-6. november 2013*. (s. 7-9). Frederiksberg: Dansk Sprognævn
- Jervelund, Anita Ågerup (2014). 100 nye ord om året – tilføjelse af nye ord i RO. *Nyt fra Sprognævnet*, (2), s. 3-7.
- Kjærgaard, Anne, Krone, Maya & Sørensen, Christina Holgård (2014). Skriver du til mig – eller til min murer? *Kommunikatøren*, (4), s. 24-25.
- Kjærgaard, Anne (2014, 25. oktober). Fra charmeur til charmør – retskrivningshistorie på nettet. *Jyllands-Posten*.
- Kjærgaard, Anne (2014, 28. august). /,// og xxx. *Jyllands-Posten*.
- Mørch, Ida Elisabeth & Kirchmeier-Andersen, Sabine (2014). En nordisk svarportal. *Nyt fra Sprognævnet*, (2), s. 26-31.
- Mørch, Ida Elisabeth. & Fahl, Laurits Kristian (2014). Drukner vi i succes? Et kig ned i et af sproget.dk's maskinrum. *LEDA-Nyt* (58), s. 3-10.
- Ravnholt, Ole (2014). Lobhudle – et ord med modsatte betydninger? *Nyt fra Sprognævnet*, (1), s. 8-9.
- Ravnholt, Ole (2014). Afterskiing, afterski, après-ski. *Nyt fra Sprognævnet*, (2), s. 8-11.
- Ravnholt, Ole (2014, 10. maj). Anerkendelse af dansk tegnsprog. *Jyllands-Posten*.
- Ravnholt, Ole (2014, 29. september). Autobahns. *Jyllands-Posten*.
- Ravnholt, Ole & Diderichsen, Philip (2014). Folkemødet eller folkemødet? *Nyt fra Sprognævnet*, (4), s. 12-14.
- Schack, Jørgen (2014). Rigsmøde – historien om et ord. *Nyt fra Sprognævnet*, (2), s. 11-13.

Foredrag og conferenceindlæg

Forskning

- Andersen, Margrethe Heidemann (2014, 30. april). Særskrivningsfejl i de nye medier. *Sprogbrugen i de nye medier – skandinaviske perspektiver*. Odense, Syddansk Universitet.
- Jarvad, Pia (2014, 18. september). Italesættelse af mad. *LIFE, KU* 18.9.2014

- Jensen, Eva Skaftø (2014, 5. januar). Annar eller annan i gammeldansk? *Dansk-norsk seminar i historisk lingvistik 5*. Schæffergården: Roskilde Universitet.
- Jensen, Eva Skaftø (2014, 30. april). Dropper ikke kun subjektet – informationsstrukturel organisering i danske sms'er. *Sprogbrugen i de nye medier – skandinaviske perspektiver*, Odense, Syddansk Universitet.
- Jensen, Eva Skaftø (2014, 11. april). "Sådan et John Wayne-fort" – prædeterminativt sådan i tale og skrift. *Karen Margrethe Pedersens 70-års fødselsdag*. København, Københavns Universitet.
- Jensen, Eva Skaftø (2014, 8. maj). At forske i sprog og tekst i de nye skriftlige medier. *Videnskabernes Selskab*. København.
- Jensen, Eva Skaftø, Kragh, Kirsten Jeppesen & Strudshom, Erling (2014, 10. juni). Kære Per – Højtærede professor. Åbninger og lukninger i e-mailkorrespondance på fire sprog. *Per Durst-Andersen 60-års fødselsdag*. Frederiksberg, CBS.
- Jensen, Eva Skaftø (2014, 9. oktober). Dropper ikke kun subjektet – informationsstrukturel organisering i danske sms'er. *Moderne om Udforskningen af Dansk Sprog 15*. Aarhus, Aarhus Universitet.
- Jensen, Eva Skaftø (2014, 11.-14. september). Subject omission or information structural organization in Danish text messages. *47th Annual Meeting of the Societas Linguistica Europæana (SLE)*. Polen, Poznan.
- Jensen, Eva Skaftø (2014, 1.-2. juli). The dialogical nature of modal particles in Danish. *Workshop on Modal Particles*. Sønderborg, Syddansk Universitet.
- Jervelund, Anita Ågerup & Schack, Jørgen (2014, 21. februar). Staveproblemer i folkeskolens ældste klasser. *Temadag for Henrik Galberg Jacobsen*. Odense, Syddansk Universitet.
- Kirchmeier-Andersen, Sabine (2014, 24. marts). Language Policy in Denmark and in the Nordic Countries. *International Conference Organised by the Committee on Education, Science and Culture of the Seimas of the Republic of Lithuania and the State Commission of the Lithuanian Language on State Language Policy: Insights and Guidelines*. Vilnius, Litauen.
- Kirchmeier-Andersen, Sabine (2014, 8. maj). Om Sprognævnets arbejde og sproget i det offentlige. *Borger.dk's redaktion*, Frederiksberg, Dansk Sprognævn.
- Kirchmeier-Andersen, Sabine (2014, 27. august). Sprogbarometre og sprogstatus. *Netværket for sprognævnene i Norden*. Sverige, Stockholm.
- Kirchmeier-Andersen, Sabine (2014, 27. september). More languages for more students. *EFNIL's årsmøde*. Italien, Firenze.
- Kirchmeier-Andersen, Sabine (2014, 28. september). Language use in university teaching and research: What future do we want? *EFNIL's årsmøde*. Italien, Firenze.
- Kirchmeier-Andersen, Sabine (2014, 6. januar). Via – grammatiktræning på sprogfagene. *Fagdidaktisk møde for sproglærere*. København, Københavns Universitet.
- Kirchmeier-Andersen, Sabine (2014, 13. november). Store tekstmængder – metoder og brug. *Seminar om national forskningsinfrastruktur*. Statsbiblioteket i Århus.

- Kjærgaard, Anne (2014, 30. september). Én færdig tekstrevision – flere aktiviteter? Omskrivning af breve hos SKAT. *Sprogvidenskabeligt Seminarium*. Umeå, Umeå Universitet.
- Kjærgaard, Anne (2014, 1. oktober). Om Dansk Sprognævn og danske myndigheders kommunikation med borgerne. *Gæsteforelæsning ved Sprogkonsultprogrammet*. Umeå, Umeå Universitet.
- Kjærgaard, Anne (2014, 2. oktober). Én færdig tekstrevision – flere aktiviteter? Omskrivning af breve hos SKAT. *Aktivitetsbestemt sprogbrug*. Roskilde, RUC.
- Kjærgaard, Anne (2014, 13. november). The Danish plain language model – from national intents to local language campaigns. *Clarity 2014*. Belgien, Antwerpen.
- Kristiansen, Anna & Diderichsen, Philip (2014, 10. oktober). Test din sprogholdning. *Moderne om Udforskningen af Dansk Sprog 15*. Aarhus, Aarhus Universitet.
- Ravnholt, Ole (2014, 9. oktober). Slip kommaerne fri, det er forår. *Moderne om Udforskningen af Dansk Sprog 15*. Aarhus, Aarhus Universitet.
- Ravnholt, Ole (2014, 24. oktober). Noget om ingenting. Nominalsyntaxmernes bøjningsparadigmer i dansk. *22. Grammatiknetværksmøde*. Holbæk.

Formidling – Foredrag

- Jarvad, Pia (2014, 1. maj). Jubilæumsforedrag. *Pia Jarvads 40-års jubilæum*. Frederiksberg, Dansk Sprognævn.
- Jarvad, Pia (2014, 8. august). Nye ord. *Unge talenter*. Næstved.
- Jensen, Eva Skafté (2014, 25. april). Sproghistorie og sprogsyn. *Inspirationsforedrag for sprog lærergruppen på Studieskolen*. København.
- Jensen, Jørgen Nørby (2014, 15. maj). Om Dansk Sprognævn. *Foredrag for franske danskstuderende*. Frederiksberg, Dansk Sprognævn.
- Jervelund, Anita Ågerup (2014, 3. oktober). Løbende opdatering af RO. *Dansk Sprognævns repræsentantskabsmøde*. Frederiksberg, Dansk Sprognævn.
- Kirchmeier-Andersen, Sabine (2014, 19. januar). Det danske sprog i fortid og nutid. *Folkeuniversitetet*, Nysted.
- Kirchmeier-Andersen, Sabine (2014, 6. marts). Du danske sprog, hvor er du på vej hen? *Københavns Universitets Fakultetsbibliotek*. København.
- Kirchmeier-Andersen, Sabine (2014, 26. marts). Det danske sprog – forandring eller forfald? *Udenrigsministeriets pensionistforening*. København.
- Kirchmeier-Andersen, Sabine (2014, 3. april). Nye tider, nye medier – nye normer. Ændringer i sprogbrugen i de seneste årtier. *Tjek Sproget*. København, DGI-byen.
- Kirchmeier-Andersen, Sabine (2014, 9. april). Nye tider, nye medier – nye normer. Ændringer i sprogbrugen i de seneste årtier. *Tjek Sproget*. Århus.
- Kirchmeier-Andersen, Sabine (2014, 7. maj). Om Sprognævnets arbejde. *7. klasse, St. Petri Skole*. Frederiksberg, Dansk Sprognævn.
- Kirchmeier-Andersen, Sabine (2014, 10. november). Det danske sprogs udvikling. *Allerød Rotaryklub*. Allerød.

- Kirchmeier-Andersen, Sabine (2014, 27. oktober). Sprognævnet og skolen. *Zahle Seminarium*. København.
- Kirchmeier-Andersen, Sabine (2014, 3. december). Det danske sprogs udvikling. *Skovgaarden*. Værløse.
- Kirchmeier-Andersen, Sabine (2014, 12. december). Hvad er nye ord, og hvordan finder man dem? *10. klasserne på Aalborg Seminarieskole*. Aalborg.
- Kirchmeier-Andersen, Sabine (2014, 12. maj). Dansk i den digitale tidsalder. *EU's sproginstitutioner*.
- Kjærgaard, Anne (2014, 3. marts). Modtagerne af teksterne bliver ofte glemt i den sproglige rådgivning. Foredrag ved *bogreception på Hans Reitzels Forlag*, København.
- Kjærgaard, Anne. (2014, 23. september). Efter sprogprisen. Foredrag ved uddeling af *årets sprogpris*. København.
- Kjærgaard, Anne, Hartling, Anna Sofie & Diderichsen, Philip (2014, 3. oktober). Rohist – retskrivningsordbøger gennem historien. *Dansk Sprognævns repræsentantskabsmøde*. Frederiksberg. Dansk Sprognævn.
- Kjærgaard, Anne (2014, 6. oktober). Efter festen – rammer man så muren? *Forlaget 2vejs.dk*.
- Kjærgaard, Anne, Kristiansen, Anna & Diderichsen, Philip (2014, 10. oktober). Rohist – retskrivningsordbøger gennem historien. *Moderne om Udforskningen af Dansk Sprog 15*. Aarhus. Aarhus Universitet.
- Kristiansen, Anna (2014, 3. november). Adolescent's attitudes to creative use of language and misspellings on social media. København, *Københavns Universitet*.
- Ravnholt, Ole (2014, 1. maj). Afterskiing, afterski, après-ski. Foredrag ved *Pia Jarvad 40-års jubilæum*. Frederiksberg, Dansk Sprognævn.
- Ravnholt, Ole (2014, 29. oktober). Kommakursus. *European Law Students' Association*, Århus.
- Schack, Jørgen (2014, 26. april). Retsskrivningsordbøger. *Løgumkloster Refugium*. Løgumkloster.

Aktivitetsplan for 2015

Nævnet har indgået en ny rammeaftale, som løber fra 2015-2018, og modtager 2 mio. kr. over 4 år til gennemførelse af projekter i den sammenhæng. Rammeaftalen bygger i høj grad på de resultater der er opnået i de forløbne 4 år.

Forskning: Nævnet har igennem de seneste år udviklet kvaliteten af den forskning der udføres i nævnets regi, gennem forøgelse af antallet af fagfællebedømte publikationer, gennem afholdelse af videnskabelige konferencer og gennem deltagelse i nationale og internationale forskningsprojekter. Nævnet ønsker at fastholde det nuværende kvalitetsniveau for at nævnet fortsat kan være en attraktiv samarbejdspartner for de forskningsmiljøer der beskæftiger sig med dansk og sprogvidenskab.

Forskning i sprogets udvikling i de nye kommunikationsmedier fastholdes som et særligt interesseområde. Arbejdet med at styrke det empiriske grundlag for forskningen gennem opbygning af en infrastruktur til indsamling og analyse af store tekstmængder vil fortsat have en central plads i nævnets nye forskningsstrategi.

Nævnet vil i aftaleperioden iværksætte et storstilet undersøgelsesprojekt der måler stavefærdigheden fra folkeskole til universitetsniveau, og samarbejde med læreruddannere og uddannelsesforskere om analysen af resultaterne og deres fortolkning med henblik på at kvalificere udviklingen af nye undervisningsmidler og -forløb og udviklingen af nævnets egen rådgivning og normering.

Endvidere vil nævnet iværksætte forskningsprojekter der kan belyse udviklingen i og borgernes oplevelse af den skriftlige sprogbrug i den digitale offentlige kommunikation.

Rådgivning og oplysning: Nævnet satser på at fastholde en høj kvalitet i sine rådgivningstilbud, på at fortsætte med at formidle sin viden via mange forskellige kanaler og på at øge antallet af brugere indenfor særlige målgrupper. Der udarbejdes en samlende formidlingsstrategi som sikrer at dette kan ske på den mest effektive måde, fx således at det producerede indhold nemt kan tilpasses til de relevante kanaler.

Nævnet vil gennemføre en mere præcis analyse af brugernes anvendelse af nævnets tilbud med særlig fokus på brugere i uddannelsessystemet og det offentlige og synliggøre eksisterende ydelser mere overfor disse grupper. Nævnet vil desuden arbejde med formidlingsformen, fx mere visuel formidling via videosekvenser, for at nå ud til yngre målgrupper.

Parallelt med at forskning i sprogbrugen i uddannelsessektoren og i det offentlige gøres til særlige satsningsområder, sættes der fokus på rådgivning og oplysning som kan være relevant for disse områder. Der skal opbygges en tæt kontakt til udvalgte brugergrupper for at afdække særlige behov og udvikle og afprøve nye tilbud som fx foredrags- og besøgsaktiviteter og særlige ydelser på nævnets hjemmeside.

Normering: Nævnet vil sørge for en stabil drift af Retskrivningsordbogen på nettet og på andre platforme for at håndtere det stigende antal brugere. Der arbejdes på at supplere de løbende indtægter fra RO med salg af ordlister.

Retskrivningsredaktionen arbejder sammen med nævnets korpuslingvister på at styrke sprogbrugsprincippets empiriske basis med udgangspunkt i nævnets omfattende tekstsamlinger. Der indsamles og kategoriseres løbende tekster som dokumenterer sprogbrug og retskrivningspraksis, og de analyseres med henblik på hvordan de belyser fortolkningen af den officielle norm.

Nævnet vil bidrage til en løbende kortlægning af det sprogteknologiske landskab som er under hastig forandring. Nævnet vil endvidere intensivere sin formidling af viden om sprogteknologi og iværksætte undersøgelser af især stavekontrollers og dikteringsværktøjers sproghåndtering.

Tegnsprog: Sekretariatet for Dansk Tegnsprogråd skal etableres, og der skal opbygges de nødvendige kompetencer og administrative rammer til at løse de opgaver som er knyttet til at følge tegnsprogets udvikling og give råd og vejledning om dansk tegnsprog, herunder formentlig en hjemmeside for tegnsprogrådet og en database for spørgsmål og svar om dansk tegnsprog.

Nævnet vil sørge for et tæt samarbejde om de funktioner som er fælles for arbejdet med hhv. dansk tale- og skriftsprog og dansk tegnsprog således at der sker en god vidensoverførsel, bl.a. ved at skabe et forum for dialog mellem nævnets og rådets medarbejdere om formidling og administration.

Årets økonomiske resultat

Virksomhedens økonomiske hoved- og nøgletal

1.000 kr., løbende priser	2012	2013	2014
Resultatopgørelse			
Ordinære driftsindtægter	-14.541,1	-14.845,3	-13.893,1
– Heraf indtægtsført bevilling	-9.300,0	-9.900,0	-12.400,0
– Heraf eksterne indtægter	-5.241,1	-4.945,3	-1.493,1
Ordinære driftsomkostninger	1.499,3	14.020,2	14.020,4
– Heraf løn	7.624,6	7.742,1	7.992,5
– Heraf afskrivninger	282,6	365,3	912,7
– Heraf øvrige omkostninger	4.875,7	4.242,7	3.673,1
Resultat af ordinær drift	458,2	-825,1	127,3
Resultat før finansielle poster	458,2	-825,1	127,3
Årets resultat	507,3	-683,4	609,2

Balance			
Anlægsaktiver	1.649,9	9.815,6	11.097,9
Omsætningsaktiver	5.443,8	4.577,1	5.795,2
Egenkapital	169,3	852,7	243,5
Langfristet gæld	1.150,1	6.798,3	10.224,2
Kortfristet gæld	4.391,4	5.877,6	5.143,7
Lånerammen	12.600,0	12.600,0	12.600,0
Træk på lånerammen	1.491,9	9.657,6	10.939,9

Finansielle nøgletal			
Udnyttelsesgrad af lånerammen	11,8%	76,6%	86,8%
Negativ udsvingsrate	7,2%	439,7%	54,1%
Overskudsgrad	-3,5%	4,6%	-4,4%
Bevillingsandel	64,0%	66,7%	89,3%

Personaleoplysninger			
Antal årsværk	16,0	16,0	15,4
Årsværkspris	476,5	495,7	519,7
Lønomsætningsandel	52,4%	52,2%	57,5%
Lønsumsloft	6.000,0	5.900,0	5.900,0
Lønforbrug	6.359,2	6.731,3	7.399,4

Dansk Sprognævn havde i perioden 2009-2013 værtskabet for Nordisk Sprogkoordination, til opgaven fulgte en bevilling på 1,8 mio. kr. Beløbet indgår i virksomhedens hoved- og nøgletal i årene 2012 og 2013.

I henhold til finanslovens særlige bevillingsbestemmelser BV 2.6.5 har nævnet adgang til at øge lønsumsloftet i forbindelse med indtægter fra salg af Retskrivningsordbogen og nævnets tidsskrift Nyt fra Sprognævnet.

Dansk Sprognævn har i henhold til skrivelse af 26. november 2013 fået tilsagn fra departementet til at bruge 0,5 mio. kr. af overført overskud 2013 til øget lønudgift i indeværende år. Ligeledes hensatte nævnet i 2013 0,5 mio. kr. til uafsluttede opgaver på projekter under rammeaftalen 2011-14. Sprognævnet går ud af 2014 med et forbrug på overført overskud på 609.249 kr. Forbruget blev større end planlagt idet indtægten fra Retskrivningsordbogen er faldet væsentligt hurtigere end forventet. Endvidere er udgiften for de administrative systemer steget fra 93.930 kr. til 303.857 kr., en stigning på 209.927 kr. Beløbet er en del af nævnets underskud.

I 2014 har redaktionen sendt to Go-card på gaden med billeder udarbejdet af Peder Stryhn. Det ene postkort henledte opmærksomheden på hvad man kan finde om r-problemer på sproget.dk. Det andet kort henledte opmærksomheden på sproget.dk's kommasider. Der er lavet to billeder mere af Peder Stryhn, og disse kan bruges på sproget.dk og kan desuden downloades og bruges som skrivebordsbaggrunde.

Dansk Sprognævn, Årsberetning 2014
© 2015 Dansk Sprognævn, Frederiksberg

Layout: Anna Falcon, annafalcon.dk
Print: Frederiksberg Bogtryk A/S

ISBN 978-87-89410-61-6

Dansk Sprognævn

Worsaaesvej 19, 4. sal · 1972 Frederiksberg C

Telefon: +45 33 74 74 00

Spørgetelefon.: +45 33 74 74 74
mandag-torsdag 10-12 og 13-15

www.dsn.dk

